

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
(ФАКУЛЬТЕТ РИНКОВИХ, ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY (KAUNAS, LITHUANIA)
KTH ROYAL INSTITUTE OF TECHNOLOGY (STOCKHOLM, SWEDEN)
SCHOOL OF MATERIALS SCIENCE AND ENGINEERING, GEORGIA INSTITUTE OF
TECHNOLOGY (ATLANTA, GEORGIA, USA)
RZESZOŹ UNIVERSITY OF TECHNOLOGY (RZESZOŹ, POLAND)
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI. LABORATORUL DE SECURITATE
INFORMAȚIONALĂ AL ASEM (CHIȘINĂU, REPUBLICA MOLDOVA)
ГОМЕЛЬСЬКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСИТЭТ ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ (ГОМЕЛЬ,
РЭСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ)
NEAR EAST UNIVERSITY (NICOSIA, CYPRUS)
УНІВЕРСИТЕТ М. АЛІКАНТЕ (ІСПАНІЯ)

**«Наука та інноватика:
вітчизняний і світовий досвід»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IV Міжнародного круглого столу**

16 травня

Черкаси – 2018

Наука та інноватика: вітчизняний і світовий досвід: Збірник матеріалів IV Круглого столу, Черкаси, 16 травня 2018 р. / редкол.: О. В. Черевко (голова), С. В. Корновенко [та ін.] – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. – 117 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Черевко Олександр Володимирович, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор економічних наук, професор.

Заступник голови організаційного комітету:

Корновенко Сергій Валерійович, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності, доктор історичних наук, професор.

Члени організаційного комітету: доц. **Зачосова Н. В.**, доц. **Зорочкіна Т. С.**, доц. **Дідук В. А.**, доц. **Баришніков Г. В.**, доц. **Богатирьова І. М.**, доц. **Бондаренко Т. Г.**, доц. **Василенко М. П.**, доц. **Вертипорох О. В.**, доц. **Волошкевич Г. А.**, доц. **Денисенко В. С.**, доц. **Корновенко Л. В.**, доц. **Куліш І. М.**, доц. **Лиля Д. М.**, доц. **Литвин І. М.**, доц. **Пашіс Л. О.**, доц. **Рибалка Н.С.**, доц. **Спрягайло О. А.**, доц. **Супрунович В. О.**, доц. **Татарчук Є. В.**, доц. **Тесля В. А.**, доц. **Щербина Т. В.**, н.с. **Карауш Н. М.**, ст. викл. **Абразумова О. М.**, викл. **Блажівська Ю.В.**, викл. **Єфіменко А. І.**, викл. **Ілюха О. В.**, викл. **Касян А. І.**, викл. **Нечипоренко Д. Л.**, асп. **Кабіна Ю. Г.**, асп. **Кульбіда-Остапенко Я. Г.**, асп. **Слюсар Т. А.**

Матеріали публікуються в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій несуть автори матеріалів.

ЗМІСТ

Grybauskaite-Kaminskiene G., Ivaniuk K., Bagdziunas G., Stakhira P., Baryshnikov G., Volyniuk D., Cherpak V., Minaev B., Hotra Z., Ågren H., Grazulevicius J. V. CONTRIBUTION OF TADF AND EXCIPLEX EMISSION FOR EFFICIENT “WARM-WHITE” OLEDs	6
Karaush N. N., Baryshnikov G. V., Ågren H., Minaev B. F. AROMATICITY OF THE NOVEL OPEN-CIRCLE BENZOCYCLOPENTADIENONE OLIGOMERS	8
Адобовська М. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗВО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗОКРЕМА, ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ)	11
Бабіна Н. О. МІНІМІЗАЦІЯ УЧАСТІ ВИКЛАДАЧА В ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ СТУДЕНТА ЯК КОНСТИТУТИВНИЙ КРОК У БОРОТБІ З ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	14
Бабіна Т. Г. ВИХІДНІ КРОКИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	17
Бондарчук С. В., Каррера М., де ла Віуда М., Гіхарро А. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ І ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОНТАННОГО ДИСПРОПОРЦІОНУВАННЯ БІФЕНІЛ-ЛІТІУ У РОЗЧИНІ.....	20
Височинський І. О. ПЕРЕРобКА ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	22
Жураковський І. О. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПОЛЬЩІ.....	27
Зачосова Н. В. ШЛЯХИ ТРАНСФОРМАЦІЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ У КОНТЕКСТІ КОНВЕРГЕНЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ.....	29
Коваленко А. О. ОСНОВНІ ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	33

Колісніченко Ю. М. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	37
Колос В. А. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОБЛЕМИ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ	40
Крючка Т. В. ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ВИКЛИК ДЛЯ ЗВО УКРАЇНИ	46
Куценко Д. М. ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ	49
Литвин В.А., Абі Нйо Р. ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КІПРІ	53
Лоюк О. В. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	56
Ляховець О. О. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	59
Нагрошвілі С. Г. ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	65
Олійник Л. М. НЕДОЛІКИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПОГЛЯД СТУДЕНТА	68
Орищук І. О. ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА КОРПОРАЦІЯ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ.....	72
Панченко О. О. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	76
Пугачева О. В. НАУКА И ИННОВАЦИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В МИРОВОМ КОНТЕКСТЕ.....	79
Симоненко М. О. ІННОВАЦІЇ У ВИРОБНИЦТВІ АВТОРСЬКОЇ КОСМЕТИКИ НА ЧЕРКАЩИНІ. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	83
Сирота С. В. ІННОВАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В МАЛОМУ БІЗНЕСІ	86

Сугак А. А. ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА	89
Татарова К. В. ИННОВАЦИИ В БЕЗОПАСНОСТИ МОБИЛЬНЫХ УСТРОЙСТВ ANDROID	93
Тулуб О. М. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	95
Турченяк О. В. ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ....	98
Тютюнник О. В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	104
Хандюк О. В., Хандюк О. І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	108
Ягоденко О. Л. ЦІННОСТІ ТА ТРАДИЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	112
Яременко І. О. НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ	115

*Grybauskaite-Kaminskiene G.,^a Ivaniuk K.,^b Bagdziunas G.,^a Stakhira P.,^b
Baryshnikov G.,^{cd} Volyniuk D.,^a Cherpak V.,^e Minaev B.,^{cd} Hotra Z.,^{bf} Ågren H.,^c
Grazulevicius J. V.^a*

*^aDepartment of Polymer Chemistry and Technology, Kaunas University of Technology,
Radvilenu Plentas 19, LT-50254, Kaunas, Lithuania.*

^bLviv Polytechnic National University, S. Bandera 12, 79013 Lviv, Ukraine

*^cDivision of Theoretical Chemistry and Biology, KTH Royal Institute of Technology,
10691 Stockholm, Sweden*

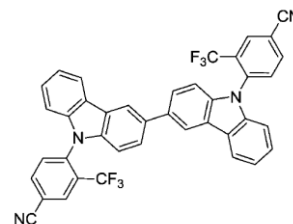
^dBohdan Khmelnytsky National University, Shevchenko 81, 18031 Cherkassy, Ukraine

*^eSchool of Materials Science and Engineering, Georgia Institute of Technology,
Atlanta, Georgia 30332, USA*

^fRzeszow University of Technology, W. Pola 2, Rzeszow 35-959, Poland

EFFICIENT “WARM-WHITE” OLEDs

The bicarbazole derivative 4,4'-(9H,9'H-[3,3'-bicarbazole]-9,9'-diyl)bis(3-(trifluoromethyl)benzonitrile), denoted as **pCNBCzoCF3**, was synthesized and tested for white OLED applications [1]. **pCNBCzoCF3** demonstrated an extremely small value of the singlet–triplet energy gap that caused intensive thermally activated delayed fluorescence (TADF). In addition, this compound is able to form exciplex-type excited states at the interface with star-shaped 4,4',4''-tris[phenyl(*m*-tolyl)amino]triphenylamine (*m*-MTDATA). Combining the TADF emission of **pCNBCzoCF3** with the exciplex emission from the **pCNBCzoCF3**/*m*-MTDATA interface, we fabricated a number of highly efficient “warm-white” OLEDs, the electroluminescence of which was close to candle emission. The best device demonstrated a very high brightness of 40 900 Cd m⁻²(at 15 V), current efficiency of 53.8 Cd A⁻¹ and power efficiency of 19.3 lm W⁻¹, while the external quantum efficiency reached 18.8%. The fabricated devices demonstrated high emission characteristics even for

The structure of **pCNBCzoCF3**

the standard test at 1000 Cd m⁻² (current efficiency of 46.2 Cd A⁻¹, power efficiency of 10.6 lm W⁻¹, EQE of 17.0%).

References:

- [1] G. Grybauskaite-Kaminskiene et. al. *J. Mater. Chem. C*, 2018, **6**, 1543-1550.

Karaush N. N.,^a Baryshnikov G. V.,^{a,b} Ågren H.^b and Minaev B. F.^a

^a Department of Chemistry and Nanomaterials Science,

Bogdan Khmelnytsky National University, 18031, Cherkasy, Ukraine

^b Division of Theoretical Chemistry and Biology, School of Engineering Sciences in

Chemistry, Biotechnology and Health, KTH Royal Institute of Technology, 10691

Stockholm, Sweden

AROMATICITY OF THE NOVEL OPEN-CIRCLE BENZOCYCLOPENTADIENONE OLIGOMERS

The local aromaticity of the novel oligomers ($n = 1-9$) consisting of alternating benzene and cyclopentadienone rings with different topologies (planar linear (**A**), planar fan-shaped (**B**), helical (**C** and **D**) series) (Fig. 1) has been estimated for each ring by the magnetic nucleus-independent chemical shifts (NICS) criterion [1–3]. The NICS indices were calculated on the optimized geometry (DFT/B3LYP/6-31(d)) of the studied cyclopentadienones at the centers of each ring (denoted NICS(0)) using DFT/B3LYP/6-311++(d,p) method [4] in the Gaussian 09 program package. It is known that negative values of the NICS indices indicate aromaticity of the selected ring; positive NICS values correspond to antiaromatic behaviour [1–3]. In the cases when the absolute NICS values are close to zero, the ring could be considered as non-aromatic.

All the molecules of **A** and **B** series are planar while the **C** and **D** species possess a helical structure (Fig. 1). Fluoren-9-on is the first common representative for all **A–D** series and represents an aromatic compound that contains an antiaromatic cyclopentadienone ring and two aromatic benzene rings. The same aromatic/antiaromatic alternant behavior is also observed for all the open-circle **A–D** species. It was found that for the **A** series the aromaticity of the benzene **A–C** rings and antiaromaticity of the outer cyclopentadienone rings increases moving from **A4** to **A9** [5].

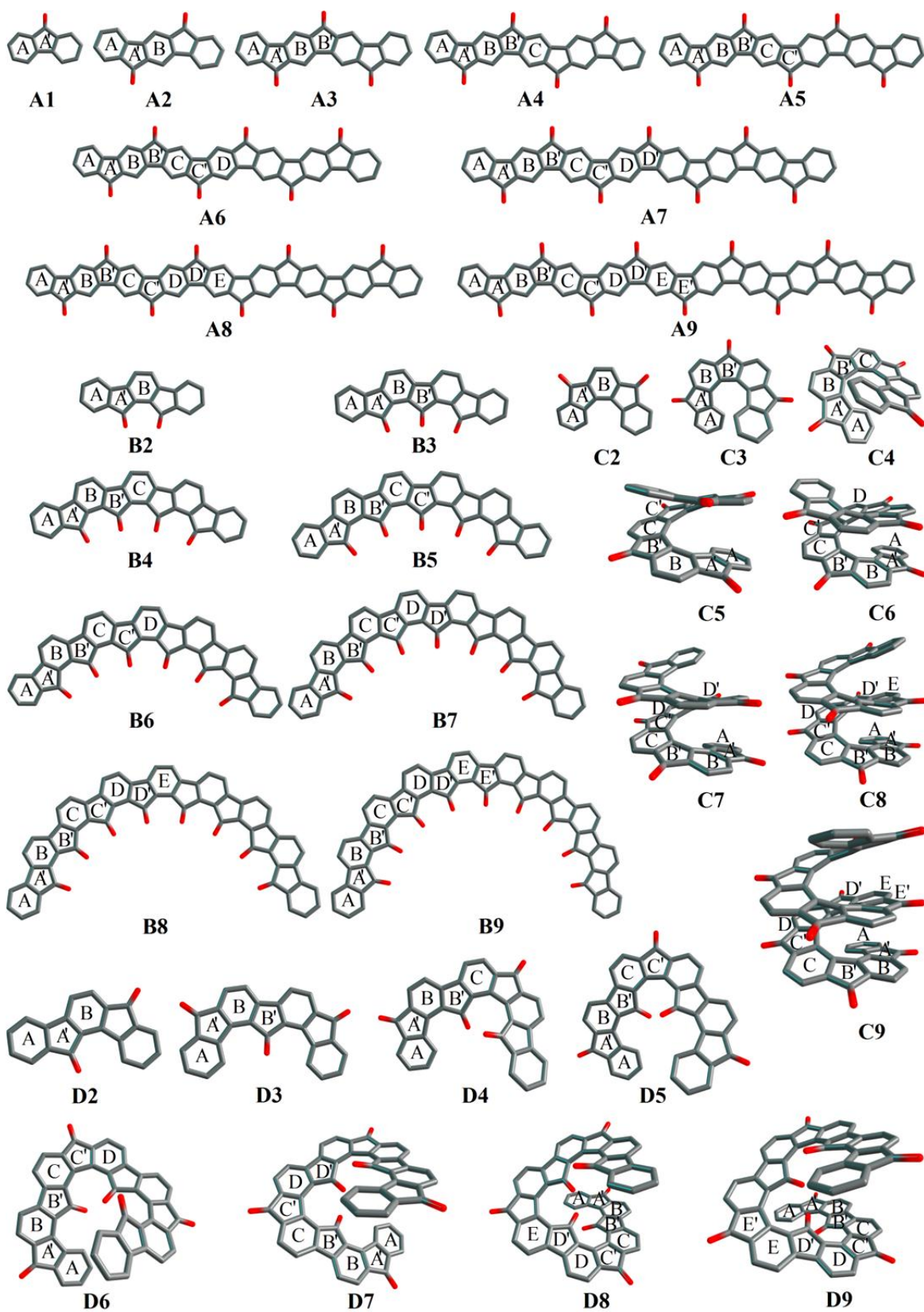

Fig. 1. Numbering of the studied benzocyclopentadienones and ring designations (hydrogen atoms omitted for clarity).

All representatives of the **B** series have an unusual fan-shaped planar structure. It was found that NICS values for benzene demonstrate the alternant behavior within the **B2–B9** species. For example, for A ring the NICS values are changed in the following manner -5.21 (**B4**) < -5.08 (**B5**) > -5.14 (**B6**) < -4.52 (**B7**) > -5.43 (**B8**) < -4.52 (**B9**), and the same happens for the rest of the benzene rings [5].

Benzocyclopentadienones of the **C** and **D** series possess a nonplanar helical topology (C_2 and C_1 symmetry point group, respectively). For both of the studied **C** and **D** series the terminal benzene rings demonstrate more aromatic character than inner ones. The higher **C8** and **C9** helicenes demonstrate an increase in the aromaticity of the central benzene rings (E rings) while all of the **D** helicenes show a decrease in aromaticity of the benzene rings towards the center of the chain.

Therefore, we have reported the results of an initial theoretical study devoted to structural aspects and aromaticity of the open-circle benzocyclopentadienone oligomers. These molecules could serve as promising materials for strong optical rotation, intense electronic circular dichroism spectra and circularly polarized luminescence.

References:

1. P. R. Schleyer, C. Maerker, A. Dransfeld, H. Jiao, N.J.R.E. Hommes, *J. Am. Chem. Soc.*, 1996, 118, 6317.
2. P. R. Schleyer, *Chem. Rev.*, 2001, 101, 1115.
3. Z. Chen, C. S. Wannere, C. Corminboeuf, R. Puchta and P. R. Schleyer, *Chem. Rev.*, 2005, 105, 3842.
4. R. Krishnan, J.S. Binkley, R. Seeger and J. A. Pople, *J. Chem. Phys.*, 1980, 72, 650.
5. N. N. Karaush, G. V. Baryshnikov, H. Ågren and B. F. Minaev, *New J. Chem.*, 2018 (In Press).

Адобовська М. В.

старший викладач кафедри географії України,

грунтознавства і земельного кадастру,

Одеський національний університет

імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗВО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗОКРЕМА, ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ)

У сучасних умовах проблема пошуку ефективних технологій навчання студентів вузу в рамках реалізації компетентнісного підходу є актуальною і відповідає вимогам, що пред'являються до системи профільної підготовки з географії. Одним з перспективним способів вирішення зазначеної проблеми є впровадження в процес навчання географії інтерактивних технологій, що реалізуються в контексті компетентнісного підходу. Пошук ефективних способів вирішення проблеми використання можливостей інтерактивного навчання як засобу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів при навчанні дисциплін географічного профілю є необхідною умовою результативного навчально-виховного процесу [1].

Серед методів інтерактивного навчання які можуть бути використані для навчання студентів географів виділяються інтерактивні лекції. До них відносяться проблемні лекції, лекції з запланованими помилками (лекції-провокації), лекції-візуалізації, лекції-діалоги. На семінарських і лабораторних заняттях можна ефективно застосовувати дискусійний метод навчання, який дозволяє формувати навички виявлення проблем та аналізу професійних ситуацій, здатність їх критично оцінювати і відстоювати свою думку [3].

В інтерактивному навчанні студентів широко застосовується і метод проектів, який сприяє розвитку самостійності в процесі планування та виконання проектів. Для колективного вирішення проблем при розробці конкретних проектів використовується метод мозкового штурму.

Формуванню професійних компетенцій у майбутніх вчителів в процесі викладання профільних дисциплін сприяють наступні кейс-технології: ситуаційні завдання і вправи, аналіз конкретних ситуацій (кейс-стаді), метод кейсів, метод інциденту, ігрове проектування [2].

Для апробації та виявлення ступеня ефективності використання комплексу інтерактивних технологій навчання з метою формування професійних компетенцій майбутніх вчителів географії була проведена дослідно-експериментальна робота. В експерименті брало участь 58 студентів-географів (II-IV курсу) геолого-географічного факультеті ОНУ імені І.І. Мечникова. Експериментальна робота передбачала поетапне підвищення рівня оволодіння студентами спеціальними професійними компетенціями. Особливу увагу при цьому було приділено формуванню тих компетенцій, рівень оволодіння якими був низьким.

Для виявлення рівня оволодіння професійними компетенціями застосовувалися різноманітні засоби контролю, в тому числі бально-рейтингова система оцінки, оцінка сформованості компетенцій однокурсниками, самооцінка, діагностика навчальних труднощів, опитування викладачів профільних дисциплін. Було відзначено, що у 72% студентів проявилася здатність до співпраці та міжособистісної взаємодії, 68,7% студентів виявляють відповідальність за прийняті рішення, 57% здатні застосовувати отриманий досвід у професійній діяльності, 36% демонструють професійну мобільність; багато навчаються почали відчувати впевненість в своїх силах, у них з'явилося прагнення до професійного росту і саморозвитку.

Аналіз результатів експериментальної роботи дозволив зробити висновок про те, що використання перерахованих вище інтерактивних технологій навчання в

навчальному процесі сприяє підвищенню рівня сформованості професійної компетентності у студентів. На думку автора статті, технології інтерактивного навчання забезпечують успішне засвоєння студентами навчального матеріалу, розвиток їх самостійності і творчої активності, здатності застосовувати отримані знання і навички у своїй професійній діяльності. Результати досліджень дозволяють визнати інтерактивне навчання дисциплін географічного та педагогічного профілю студентів вузу перспективним напрямком в теорії і практиці формування професійних компетенцій майбутнього викладача, що вимагає подальшого вивчення.

Список використаних джерел:

1. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інституті педагогіки АПН України. Київ, 2003. 441 с.

2. Мостіпака Т. П. Інтерактивні технології у викладанні природничих дисциплін // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: збірник наукових праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 143-148.

3. Шевчук П., Фенрих П. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник. Щецін: Вид-во WSAP, 2005. 170 с.

Бабіна Н. О.

к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки,

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

МІНІМІЗАЦІЯ УЧАСТІ ВИКЛАДАЧА В ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ СТУДЕНТА ЯК КОНСТИТУТИВНИЙ КРОК У БОРОТБІ З ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У новому Законі про освіту, у статті 42 розглядаються нове для України поняття «академічна доброчесність», основним завданням якої є боротьба з плагіатом, фальсифікацією, хабарництвом [1].

Відповідно до закону, усі порушення академічної доброчесності можна об'єднати у три великі групи :

1. «Обман», а саме: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування та ін.
2. Хабарництво.
3. Необ'єктивне оцінювання.

Мінімізація участі викладача в оцінюванні знань студента може істотно зменшити вірогідність порушення принципів академічної доброчесності.

Для уникнення необ'єктивного оцінювання знань студента, завищення або заниження оцінки захист усіх доповідей, презентацій у PowerPoint, контрольних робіт повинен обов'язково здійснюватися тільки у присутності групи, на практичному занятті. Потрібно повністю відмовитися від індивідуальних здач проєктів, один на один з викладачем після занять чи у години консультацій, тим самим усунувши можливість маніпулювання оцінкою.

Приєм курсових проєктів повинен здійснювати не один викладач, а декілька (практично, а не формально), що дасть можливість справедливо і повноцінно оцінити роботу студента, що захищається. Перед захистом робота має пройти

перевірку на антиплагіат для усунення можливості академічного плагіату та самоплагіату. Перевірку проводить сам учень, надаючи результати викладачам. Це не дасть шансу педагогу вплинути на результат перевірки, безпідставно повернути роботу на доопрацювання чи прийняти на захист проект, що не відповідає вимогам даного навчального закладу.

По можливості відмовитися від усного та письмового опитування на практичних заняттях, модульних перевірках та іспитах. Використовувати тільки тести в електронному варіанті. Для цього необхідно розробити (або вдосконалити) модульне середовище закладу вищої освіти.

Після того як абітурієнт став студентом, йому присвоюється персональне ім'я та пароль, що автоматично стають його даними для автентифікації у модульному середовищі. У своєму особистому кабінеті учень матиме можливість доступу до методичних матеріалів з усіх дисциплін, що йому викладаються на даний момент, тобто доступ до конспекту лекцій, тематики реферативних робіт, доповідей, презентацій; зможе переглядати методичні рекомендації, а також матиме можливість ознайомитися з тестовими питаннями до кожної теми, модульного, підсумкового, і, якщо предмет передбачає, екзаменаційного контролю. За таких умов зростає можливість повноцінної підготовки до тестувань.

Самі тестові завдання можуть виконуватися дистанційно, за допомогою мережі Інтернет. Це дозволить не пропустити жодної перевірки знань студенту, незважаючи на обставини (хворобу, особисті ситуації, відрядження), автоматично усуне потребу в перездачі теми, тим самим виключаючи можливість впливу на студента з боку викладача.

Щоб уникнути списування, тестові завдання обираються випадково, за допомогою алгоритму, що вбудований в середовище. Студент не матиме жодної можливості наперед дізнатися, які питання випадуть саме йому. Також це дасть можливість уникнути підглядання відповіді у колеги, тому що не буде однакових тестових завдань. Той, хто тестується, матиме можливість бачити тільки одне

питання, а не всі одразу. Навіть, якщо у деяких студентів питання будуть повторюватися, при такій ситуації це унеможливить обман з боку студента.

Доступ до завдань відкриває викладач, у визначений час (попередньо попереджаючи про це учнів, даючи їм можливість підготуватися), на визначений термін. Після закінчення тестування доступ закривається, усі оцінки зберігаються у електронній базі даних. Ні викладач, ні студент не матиме можливості їх змінити, що повністю усуває вірогідність маніпулювання оцінкою.

Звичайно, впровадження такої системи є затратним, як в грошовому, так і в часовому виразі. Необхідні кваліфіковані спеціалісти, що зможуть розробити і впровадити діючу систему, яка буде захищена від втручання ззовні, функціонуватиме без збоїв та постійно оновлюватиметься (як технічно, так і змістовно). Також виникає питання про технічне оснащення аудиторій комп'ютерами, за якими студенти виконуватимуть завдання, чи стабільним WiFi, якщо для проходження тестування використовуються ноутбуки чи смартфони учнів.

Практичне впровадження вищенаведених кроків для зменшення впливу викладача на оцінювання знань студента не буде швидким та «безболісним» для вітчизняних закладів вищої освіти, але в майбутньому істотно вплине на імідж ЗВО, допоможе дотримуватися принципів академічної доброчесності та суттєво змінить працю викладача.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради. - 2017. - № 38-39. - т.380.

Бабіна Т. Г.

*к.ф.н., доцент, завкафедри гуманітарно-мистецьких дисциплін,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

ВИХІДНІ КРОКИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Останніми роками питання впровадження міжнародних академічних стандартів та академічної доброчесності знаходяться в полі зору вітчизняних науковців і освітян.

У статті 42 нового закону України про вищу освіту роз'яснюються основні положення концепції академічної доброчесності та наслідки, з якими може стикнутися людина не дотримуючись її [1]. Але закон не дає відповіді на всі запитання поставлені практикою, залишаючи широке поле для маневрування і тлумачення означеного поняття.

Модернізація вищої освіти в Україні викликала фундаментальні зміни, що призвели до покращення рівня викладання, підвищення якості знань і умінь студентів, їх конкурентоспроможності на світовому ринку праці. Однак багато інноваційних процесів нівелюються у ході впровадження у вітчизняне освітянське тло.

На наш погляд, для імплементації академічної доброчесності необхідно здійснити наступні кроки.

По-перше, закон дає можливість закладам вищої освіти створити свою Програму підтримки академічній доброчесності та за допомогою внутрішніх положень самим визначити види академічної відповідальності учасників освітнього процесу за конкретні порушення.

З Програмою академічної доброчесності ЗВО потрібно ознайомити усіх працівників та студентів, залишити її у відкритому доступі для повсякденного користування.

До-друге, запровадити спеціальний курс лекцій з питань академічної доброчесності, обов'язковий для прослуховування усім учасникам освітнього процесу.

По-третє, створити спеціальний відділ (чи покласти обов'язки, наприклад, на юридичний), до якого зможе звернутися за допомогою та роз'ясненням необхідних дій особа, що зіштовхнулася з порушеннями принципів академічної доброчесності. Це дозволить уникнути несправедливих звинувачень та протиправних вчинків за умови, якщо порушення насправді мало місце.

По-четверте, придбати спеціалізоване програмне забезпечення, або укласти угоду зі спеціалізованою компанією для перевірки робіт студентів та наукових досліджень викладачів на академічний плагіат чи самоплагіат. Зробити перевірку обов'язковою та безкоштовною, якщо в роботі чи у регаліях виконавця є згадка про саме цей заклад вищої освіти. Це дасть змогу швидко реагувати на виявлення порушень, запобігти негативному впливу на імідж навчального закладу, а також вчасно виправити помилку, якщо така була допущена випадково.

По-п'яте, у відповідні навчальні дисципліни на перших курсах ввести теми з питань правильної обробки і аналізу інформації. Це дозволить студентам у майбутньому при написанні доповідей, реферативних повідомлень, контрольних та курсових робіт уникнути випадкового плагіату, фабрикації чи фальсифікації даних. Інформаційну роботу щодо академічної доброчесності потрібно починати ще на стадії подачі документів до навчального закладу.

По-шосте, по можливості мінімізувати участь викладача в оцінюванні знань студентів шляхом впровадження незалежних модульних та підсумкових тестувань, що суттєво зменшить вірогідність необ'єктивного оцінювання.

По-сьоме, створити/відновити дієвий «Кодекс студента», усі пункти якого будуть чіткими, роз'ясненими та впроваджуватимуться у практичне життя. Підкреслимо, що у більшості закладів вищої освіти такі кодекси існують, але є величезна проблема з їх дотриманням. За виконання кодексу відповідатиме студентська рада, студентський актив та старости груп.

По-восьме, контроль та покарання. Введення багаторівневого контролю за виконанням положень програми академічної доброчесності навчального закладу та швидке реагування на порушення чи бездіяльність відповідно до прийнятої системи покарань.

Однією з основних проблем, з якою може стикнутися навчальний заклад при імplementації програми підтримки академічної доброчесності, є взаємовигідність недотримання деяких її норм як з боку викладача, так і з боку студента. Як наслідок, впровадження коректно працюючої системи може зайняти великий проміжок часу, оскільки буде необхідно створити умови, у відповідності до яких порушення постулатів програми стане невивідним хоча б одній стороні.

Подані пропозиції є першими кроками в процесі реалізації концепції академічної доброчесності у вітчизняних закладах вищої освіти і потребують подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради. - 2017. - № 38-39. - ст.380.

Бондарчук С. В., ^{a} Каррера М.,^b де ла Віуда М.,^b Гіхарро А. ^b*

*^a к.х.н., Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна,*

^bУніверситет м. Аліканте, Іспанія

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ І ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОНТАННОГО ДИСПРОПОРЦІОНУВАННЯ БІФЕНІЛ-ЛІТІЮ У РОЗЧИНІ

Природа аддуктів розчину біфенілу та лужних металів залишаються предметом активних досліджень впродовж століття [1], а в останні роки інтерес до даної теми істотно зріс оскільки літій відіграє центральну роль завдяки своїм застосуванням у технологіях [2]. Наприклад біфеніл використовується у якості добавки в комерційних літій-іонних батареях для захисту від перезаряду, запобігання виникненню диму, полум'я або вибуху в режимі перенапруги, тим самим підвищуючи їх безпечність [3]. Але більш перспективним видається застосування аддуктів біфеніл-літію (LiBph) у якості рідких анодів у літієвих акумуляторах [4].

Тому нами було проведене експериментальне і теоретичне дослідження можливих рівноважних продуктів у розчинах LiBph і показано його самочинне диспропорціонування. Наявність смуги поглинання (при 250 нм), що відповідає нейтральному біфенілу у спектрах розчиненого кристалічного $[\text{Li}^+(\text{THF})_4][\text{Bph}^{\bullet-}]$, явно вказує на диспропорціонування радикал-аніона біфенілу на нейтральний біфеніл та відповідний дианіон, $2\text{Bph}^{\bullet-} \rightleftharpoons \text{Bph}^{2-} + \text{Bph}^0$. Експериментальний спектр $[\text{Li}^+(\text{THF})_4][\text{Bph}^{\bullet-}]$ відображає чотири основні групи смуг при 834, 644, 408 і 250 нм. При додаванні надлишку літію смуга біфенілу стає меншою, виявляючи приховану смугу більш низької інтенсивності при 262 нм, яка дійсно належить дианіону [5].

Високоточні обчислення на основі нестационарної теорії функціоналу густини (TDDFT) електронних спектрів серії контактних та розділених розчинником

модельних йонних асоціатів виконаних на рівні теорії $wB97XD/6-311++G(3df,3pd)$ у диметоксиетані (DME), показали, що контактний літійдифенілдіаніон $[(Li^+DME)_2Bph^{2-}]$ досить добре передбачає всі основні смуги поглинання, а відповідний спектр аніон-радикалу не відтворює експериментальну спектральну картину [5].

Аналіз розподілу електронної густини, виконаний за допомогою квантової теорії атомів в молекулах (QTAIM), підтверджує, що досліджувані іонні асоціати відповідають коректним резонансним структурам, оскільки заряди катіонів літію у всіх випадках близькі до +1. Розчинник зазвичай грає ключову роль у цих типах рівноваг, однак основна причина диспропорціонування, мабуть, лежить у більшій електронній стійкості діаніону, що впливає з розрахунків вільної енергії асоціатів при нехтуванні ефектів розчинника [5].

References:

1. Schlenk W. Forschungen auf dem Gebiete der alkaliorganischen Verbindungen. I. Über Produkte der Addition von Alkalimetall an mehrfache Kohlenstoff-Kohlenstoff-Bindungen / W. Schlenk, E. Bergmann // Ann. Chem. – 1928. – Vol. 463. – P. 1-97.
2. Ue M. Role Assigned Electrolytes: Additives, in Lithium-Ion Batteries / M. Ue. – Springer Science + Business Media, LLC, 2009, pp. 96-101.
3. Zhang S. S. A review on electrolyte additives for lithium-ion batteries / S. S. Zhang // J. Power Sources – 2006. – Vol. 162, N 2. – P. 1379-1394.
4. Lithium-air batteries for medium- and large-scale energy storage / A. Rinaldi, Y. Wang, K. S. Tan [et al.]. – Elsevier Ltd, 1st Edn., 2015, Vol. 395-396, p. 387.
5. Spontaneous disproportionation of lithium biphenyl in solution: a combined experimental and theoretical study / S. V. Bondarchuk, M. Carrera, M. de la Viuda, A. Guijarro // New J. Chem. – 2018. – Vol. 42, N 7. – P. 5168-5177.

Височинський І. О.

учень (науковий керівник: к.е.н., доцент Шульга В. І.),

Черкаський фізико-математичний ліцей (ФІМЛІ), м. Черкаси

ПЕРЕРобКА ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Україні, як у всьому світі, спостерігається тенденція зменшення сільського населення та ріст міського. Насамперед це пов'язано з більшими можливостями працевлаштування в місті та наявністю більш-менш розвинутої інфраструктури. Але будь-яка людина це своєрідна фабрика по виробництву сміття. В процесі своєї життєдіяльності людина перетворює зароблені гроші в тони відходів щоб потім платити за їх утилізацію. Тому постає цілком доречне запитання: якщо ми витрачаємо кошти на утилізацію нашого сміття, то хто і як на цьому заробляє і яка від того економічна вигода для нашого регіону.

Річний обсяг накопичених твердих побутових відходів у населених пунктах Черкаської області складає 1,106 млн метрів кубічних. Найбільше накопичується харчових відходів, найменше – деревини та будівельних матеріалів. [1]

Відповідно до публічного договору про надання послуг з вивезення побутових відходів між КП «Черкаська служба чистоти» вартість послуги за 1 календарний місяць для споживача становить 5,82 грн. [2] За самими скромними підрахунками видно, що мешканці Черкас та області не лише виробляють понад 1 млн метрів кубічних сировини для переробних заводів, а ще й спонсорують їх майже на 6,5 млн грн.

22 березня 2017 року члени парламентського комітету з питань паливно-енергетичного комплексу схвалили поправки 1115, 1124, 1127, 1129 і 1135, внесені першим заступником голови комітету Олександром Домбровським в проект закону України "Про ринок електричної енергії України" № 4493. Ці зміни встановлюють

економічний стимул у вигляді "зеленого" тарифу для спалювання твердих побутових відходів населення замість роздільного збору, сортування і переробки на сировину для вторинного використання.

Встановлення "зеленого" тарифу для виробництва електричної енергії від спалювання побутових відходів прирівнює сміття до альтернативних джерел енергії, заявляють у "Реанімаційному пакеті реформ". За їхніми даними, близько 30 громадських організацій вважають неприпустимим спалювання твердих побутових відходів. [3]

Верховна Рада України має намір 04 квітня цього року розглянути законопроект "Про ринок електроенергії", до якого різного роду законотворці напрацювали понад 1,5 тисячі правок.

Однак, якщо підприємства, що займатимуться виробленням електроенергії з побутових відходів будуть не приватними, а комунальними, то відповідно і прибуток буде отримувати місцева громада, а від так буде можливість зменшити вартість електроенергії для населення.

Для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з побутових відходів, пропонують установити «зелений» тариф, що дасть змогу створити умови для впровадження технологій виробництва електроенергії з альтернативних джерел, стимулюватиме власне виробництво основного обладнання для цих електростанцій, виконання інноваційних програм у сфері використання альтернативних джерел енергії, залучення іноземних інвестицій в Україну. [4]

Шведська енергетична компанія "CINDRIGO", що спеціалізується на проектах із генерації енергії з відходів та біомаси, в особі голови правління Юргена Андерсона, вже проводить перемовини з Українським урядом щодо впровадження своїх технологій на території нашої країни і за для цього заснувала тут своє представництво – "Ukraine Bioenergy Holding".

Як відзначив голова Держенергоефективності Сергій Савчук «Щороку в Україні вивозиться 10 млн тон відходів, з яких можна виробляти 3,5 млн гкал тепла та 1,2 млрд кВт/год електроенергії у рік. Це дозволить заміщувати 700 млн м³ газу щороку». [5]

У китайському місті Чунцін розробили установку, яка дозволить не лише перетворити сміття на додаткове джерело енергії, але й уникнути наслідків шкідливого забруднення від його спалювання.

Команді науково-технічного інституту Чунцін вдалося розробити механічну піч для газифікації твердих побутових відходів та в експериментальному порядку створити виробничі потужності з переробки 10 тонн сміття на добу.

У порівнянні з традиційною технологією спалювання відходів, яка викликає проблеми високотемпературної хлористої корозії, викид діоксинів, важких металів та інших вторинних забруднювачів, нова технологія дозволить зменшити викиди диму і газу більш ніж на 30%, підвищити ефективність спалювання сміття на 50%.

З кожної тони відходів, перероблених за допомогою нової технології, можна виробити в середньому 500 кВт-годин електроенергії. [6]

Загалом в Україні з метою виробництва енергії використовується лише 1,4% всіх відходів, а в Черкаській області практично не використовується. Натомість діє 21 полігон загальною площею 131,2 га. [1]

Узагальнення та запровадження закордонного досвіду, де майже половина відходів переробляється для повторного використання, а інша половина стає джерелом енергії, дозволить значно зменшити залежність нашого регіону та країни в цілому від російських енергоносіїв та заощадити кошти населенню.

Список використаних джерел:

1. ІнфоМІСТ. На Черкащині за рік накопичується понад мільйон кубів сміття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infomist.ck.ua/na-cherkashhyni-za-rik-nakoruchuyetsya-ponad-miljon-kubiv-smitty/>

2. ПУБЛІЧНА ОФЕРТА до Публічного Договору про надання послуг з

вивезення побутових відходів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.cherkassy.ua/_upload/dogovir_TPW.docx

3. Сміття треба переробляти, а не спалювати – експерти про "зелений" тариф на електроенергію з відходів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/politics/musor-nado-pererabatyvat-a-ne-szhigat-eksperty-o-zelenom-tarife-na-elektroenergiyu-iz-othodov-1009528.html>

4. Побутові відходи пропонують віднести до альтернативних джерел енергії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ligazakon.net/lawnews/doc/nz174010-pobutovi-vidkhody-proponuyut-vidnesty-do-alternatyvnykh-dzherel-enerhiyi?type=ep>

5. Сміття в електроенергію: відома шведська компанія відкрила в Україні представництво. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prm.ua/smitty-a-v-elektroenergiyu-vidoma-shvedska-energetichna-kompaniya-vidkrila-v-ukrayini-predstavnitstvo/>

6. У Китаї розробили нову технологію отримання електроенергії від спалювання сміття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecotown.com.ua/news/U-Kytayi-rozrobyly-novu-tekhnohohiyu-otrymannya-elektroenerhiyi-vid-spalyuvannya-smitty-a/>

Жураковський І. О.
магістрант спеціальності «Менеджмент»,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПОЛЬЩІ

Інтеграційні процеси у державі є показником її розвитку. В Україні відбувається поступове адаптування до європейського освітнього простору. Для такої інтеграції потрібні європейські підходи до освітнього стандарту модернізації суті освіти, забезпечення якості освіти. Реформувати освітні зміни, впровадити нові методики потрібно відповідно до досвіду європейських держав, котрі розпочинали процеси реформувань освітньої системи набагато раніше і отримали уже відповідні результати. Беручи до уваги упуцнення і досягнення сусідніх держав, Україна в змозі з успіхом користуватися новими принципами і методами вищої освіти. Для нашої держави таким прикладом може стати досвід Польської Республіки, котра є першою постсоціалістичною державою, що підписала «Болонську декларацію» 19 червня 1999 року [1].

Велика кількість вчених досліджували тенденції розвитку європейської вищої освіти, включаючи практику Польщі, і особливості інтеграції до неї України. Висновки можна знайти у працях О. Альперна, К. Біницької, М. Євтух, В. Кремень, К. Корсака, О. Копанської, В. Майбороди, Я. Морітза, Г. Розлуцької, Ю. Соколович-Алтуніної, О. Сухомлинської, В. Шинкарук та інших.

У кінці ХХ століття та на початку ХХІ століття міністри освіти першорядних європейських держав підписали ряд документів для проведення реформ у вищій освіті відповідно до вимог у сучасному світі. Це такі документи:

–Велика Хартія Університетів (Magna Charta Universatum) (її підписано 18.09.1988 року у м. Болонья у час свята 900-річчя найстарішого з університетів Європи);

–«Сорбонська декларація» (її було підписано 25.05.1998 року з нагоди святкувань 800-річчя Паризького університету – Сорбонни. Цю декларацію було підписано міністрами освіти Німеччини, Франції, Італії і Сполученого Королівства;

–«Болонська декларація» (її підписано 19.06.1999 року у м. Болонья міністрами освіти 29 країн. У цій декларації викладено перелік вимог і критеріїв до національної системи вищої освіти з метою створити єдиний європейський освітньо-науковий простір до 2010 року.

У всіх провідних ВНЗ Польщі пропонується програма навчання польською та англійською мовами. У Болонському процесі Польща бере активну участь. За допомогою ECTS (European Credit Transfer System) у студентів є можливість продовжити освіту в інших країнах Європи [2].

Варшава, Краків, Познань і Гданьськ історично визнаються головними студентськими і науковими центрами Польщі.

В останньому десятилітті система вищої освіти Польщі удосконалюється досить швидкими темпами. Кількість ВНЗ протягом останніх десяти років у Польщі збільшилась в 4 рази, а число студентів збільшилося в 5 разів. Кожен рік близько півмільйона молоді приїздить у Польщу, щоб навчатися в університеті або коледжі. На теперішній час у Польщі нараховується близько 320 приватних та 139 державних вузів. Професійну освіту у ВНЗ держави спрямовано на підтримання безперервної освіти.

Систему освіти у Польщі централізовано керує Міністерство національної освіти і Міністерство науки і вищої освіти. Згідно показників по отриманню різного рівня освіти (від середньої освіти до програм докторантури) молоддю у віці від 15 до 24 років, Польща виходить на найкращий показник у Європі [3].

На недержавні ВНЗ також поширюється відповідальність міністерства, вона полягає у виданні обов'язкового Положення і нагляді за юридичним напрямом практики недержавних вузів. Недержавні ВНЗ можна започатковувати з дозволу міністра при обов'язковому внесенні їх до реєстру недержавних вузів, що ведеться Міністерством народної освіти і спорту [4].

Керівники ВНЗ у Польщі мають справжню, а не декларовану (як в Україні) автономію.

За рейтингом спеціальностей на перших місцях польських вузів знаходяться економічний і управлінський, соціологічний, педагогічний і медичний напрями.

Реформування у польській системі освіти фактично у повній мірі відповідає Болонській конвенції: впроваджено дворівневу систему вищої освіти, європейську систему залікових одиниць, європейський додаток до диплома, участь студентів в керівництві освітніми закладами і забезпеченні якості освіти.

На теперішній час, наслідки функціонування системи освіти Польщі ще не отримали високої оцінки на міжнародному рівні, але темпи зростання, обсяги інвестицій на усіх рівнях освіти, її доступність та мобільність дозволяють передбачати вдале вирішення поставлених перед польською освітою стратегічних задач.

Список використаних джерел:

1. Пальчук М. Модель професійної освіти і навчання у Польщі –четвертий етап європейської інтеграції/ М. Пальчук// Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – №2. – С. 101-111.

2. Система освіти Польщі: інформаційна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://shirmk.ucoz.ua>14/12.14-osvita_polska.doc

3. Грищук Л.А. Медична освіта у Польщі / Л.А. Грищук, В.Є. Городецький. – Тернопіль: ТДМУ, 2006. – 124 с.

4. Хоменко К.П. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти Польщі / К.П. Хоменко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 1 до Вип. 5, Том I (52): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2014. – С. 385-391.

Зачосова Н. В.

д.е.н., доцент,

професор кафедри менеджменту та економічної безпеки,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ШЛЯХИ ТРАНСФОРМАЦІЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ У КОНТЕКСТІ КОНВЕРГЕНЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Традиційні підходи вітчизняних викладачів до організації та реалізації освітнього процесу нині викликають подив у іноземних студентів, які усе частіше відвідують Україну за програмами міжнародних обмінів у рамках реалізації програм академічної мобільності. Перше, що їх дивує – форма презентації лекційного матеріалу. І мова йде навіть не про знайому багатьом ситуацію, коли викладач повільно і монотонно диктує текст під запис із листка, який тримає у руках. Здивування викликає навіть спонукання лектора конспектувати текст зі слайдів електронної презентації – а таку «сучасну технологію» використовує далеко не кожен український професор чи доцент. Запитання, яке звучить досить розумно «Чому я маю записувати те, що можу отримати в електронному чи роздрукованому вигляді»? Іноземні студенти цінують свій час, а також гроші. Навчання іноземців в Україні є платним, ціни – вищі, ніж для наших співвітчизників. Тому якщо іноземцю дати матеріал для самостійного опрацювання – швидше за все, він його опрацює, адже розуміє, що освіта – це актив, за який заплачено чималі кошти, а марнувати час – просто нераціонально. Таким чином, ефективним лекційним заняттям зі студентами-іноземцями буде інтерактивна бесіда, підготовка до якої попередньо здійснюється студентами шляхом ознайомлення з конспектом лекцій, яким викладач або навчальний відділ забезпечує їх в електронному або друкованому вигляді (широко поширеною є практика, коли лекції читаються у

відповідності до підручника або посібника, автором якого є професор-лектор, і вартість якого входить до річної суми оплати навчання). Під час лекції студенти можуть робити помітки на його сторінках, підкреслювати найважливіший матеріал. Окремі питання лекції доцільно виносити на слайди і супроводжувати лекцію презентацією, використання дошки та фліпчарту також є нормою для освітнього процесу європейських країн.

Однак, якщо лекцію зробити формою інтерактивної комунікації, що ж лишається для практичного або семінарського заняття? Під час лекції викладач має допомогти студентам виявити проблемні аспекти досліджуваного питання. Вивчати минуле – завдання історичних дисциплін, але аж ніяк не усіх інших. Сучасна освіта має спрямовуватись на пошук проблем і недоліків дійсності та на їх усунення для забезпечення якісного розвитку суспільства. Освіта – це шлях для отримання знань; знання – інструмент, за допомогою якого вирішення проблем сучасності стане можливим. Тому до семінарських занять студенти готують реферати або доповіді, присвячені виявленню під час лекції проблемним питанням, і не просто читають або переказують їх зміст перед групою, але і вступають у дискусію одне з одним і з викладачем щодо правильності та раціональності запропонованих шляхів вирішення піднятої проблеми. Зазвичай, виступ супроводжується наочним матеріалом – презентацією, плакатами. Друк реферату або доповіді не є обов'язковим. Студент може зачитувати окремі фрагменти з планшету або зі слайдів, які презентуються через проектор. При високотехнологічній системі оснащення аудиторій, інші студенти можуть одразу писати свої запитання у груповий чат, розпочинати обговорення не перебиваючи товариша у режимі онлайн. Роль викладача на семінарському занятті – бути модератором дискусії, а саме заняття перетворюється на міні-конференцію.

Практичне заняття у європейських студентів аж ніяк не асоціюється із переказуванням матеріалу, записаного під час лекції або переписаного з екрана монітору під час так званого «самостійного опрацювання матеріалу». Практикум –

це вирішення конкретних завдань із застосуванням певних засобів, інструментів, технік, засобів, про існування і роботу яких студенти мали довідатись на лекції або під час самостійної роботи. Це може бути як розрахунок певних показників, так і конструювання механізму або написання плану-проспекту. Суть в отриманні результату, придатного до використання у практичній діяльності. Роль викладача – допомога, асистанс, перевірка помилок, підказки.

За даними Міністерства освіти і науки України, у 2015-2016 н.р. освітні послуги іноземцям надавали 185 закладів вищої освіти, у 2016-2017 н.р. – 228, у 2017-2018 н.р. – 239. У першій десятці ЗВО за кількістю іноземних студентів – 7 – надають послуги медичні ВНЗ [1]. Таким чином, економічні, гуманітарні, педагогічні науки не мають великого попиту. Частково це можна пояснити й тим, що медична і технічна підготовка характеризуються більш практичним, ніж інші спеціальності, спрямуванням навчального процесу, тоді як гуманітарний і соціально-економічний блок викладаються переважно у формі механічного конспектування, вивчення і повторення матеріалу за викладачем.

Станом на 2018 рік в Україні навчаються 66310 іноземних студентів із 147 країн світу [1]. Географія є досить різноманітною – Індія, Азербайджан, Марокко, Туркменістан, Нігерія, Грузія, Туреччина, Єгипет, Узбекистан, Йорданія, тощо. Вихідці з європейських країн не поспішають на навчання до України – наша система освіти є неконкурентною, бо не здатна забезпечити реалізацію механізмів інноваційних підходів до надання освітніх послуг, до яких уже звикли у країнах ЄС та інших розвинутих країнах світу. Тому необхідно якнайшвидше імплементувати європейський досвід організації та реалізації освітнього процесу у вітчизняних закладах вищої освіти, інакше поширення практики академічної мобільності означатиме рух студентської молоді лише з України за кордон, а не в обидві сторони.

Список використаних джерел:

1. Іноземні студенти в Україні : Український державний центр міжнародної освіти [Електронний ресурс] / Матеріали офіційного сайту Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : <http://studyinukraine.gov.ua/uk/zhittya-v-ukraini/inozemni-studenti-v-ukraini/>.

Коваленко А. О.

магістрант, спеціальність «Менеджмент»,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Перетворення освіти в країнах Європейського Союзу як засіб зміцнення конкурентоспроможності в галузі економіки, наукових і технічних інновацій, формування повноцінної особистості, здатної активно брати участь в освітньому процесі, адаптуватися до культурного, етнічного та мовного різноманіття.

Першою вимогою є будівництво «європейського громадянства», в основі якого лежить гуманістична ідея розбудови спільної Європи. Європейське співтовариство з його культурним та економічним різноманіттям, специфічними природними умовами життя народів, об'єднані спільною цивілізацією і загально визнаною європейською культурою. Перед освітніми системами поставлена задача виховувати у молоді почуття національної належності до Європи і загальноєвропейським цінностям; повага до прав людини та людської гідності; розуміння значення світу на землі та протистояння насильству як засобу досягнення мети. Освіта повинна сприяти сталому розвитку громад; вміло формувати відповідальність за збереження екосистеми та особисту відповідальність молоді за їхні дії.

Друга вимога полягає в зміцненні європейської конкурентоспроможності та забезпеченні зайнятості молодого покоління. На освітні системи покладається відповідальність за підвищення якості освіти, озброєння молодих європейців знаннями, багатосторонніми компетенціями, кваліфікаціями, розвиток інноваційних здібностей, необхідних для найбільш затребуваних і швидко

оновлюваних професій. Освіта несе також відповідальність за підвищення рівня технічних знань молоді, формування міжкультурних відносин, що сприяють вільному спілкуванню в міжнародному середовищі.

Третя вимога пов'язана з використанням наслідків інтенсивного впровадження інформаційних технологій в галузь освіти. Зростаюча роль комунікації в навчанні передбачає більш активне використання нових інформаційних технологій як допоміжних інструментів і методів. Через загрозу дегуманізації освіти за ними визнається додаткова функція в порівнянні з традиційними методами.

На початку ХХ століття напрями розвитку освіти в країнах ЄС на найближчі десятиліття визначила «Лісабонська стратегія» (березень 2000), широкомасштабна програма по зміцненню конкурентних позицій Європейського Союзу в світі і найважливіший прискорювач реформ в державах – членах ЄС. Вона надала освіті значення одного з основних стовпів розвитку співдружності, найважливішого засобу його перетворення в провідну економіку світу, що базується на «інтелектуальних товариства» [1].

Прийнята в 2010 році стратегія «Європа – 2020» фактично розкриває європейську соціально – економічну концепцію ХХІ століття. Вона передбачає заходи по консолідації зусиль держав – членів ЄС для виходу з кризи і створення умов для сталого розвитку і всеосяжного зростання. Серед семи найважливіших напрямків діяльності, які є пріоритетними як для ЄС, так і для держав – членів, другу позицію займає пункт «Рух молоді», під яким розуміється «посилення результативності освітніх систем і сприяння залученню молодих людей на ринок праці» [2].

Ухваленню «Лісабонської стратегії» і стратегії «Європа -2020» передувала в 90-і роки ХХ століття бурхлива перебудова систем освіти, яка була викликана технічним переозброєнням і політичними процесами провідних європейських держав. Під впливом імперативів глобальної конкуренції, що має на увазі істотне скорочення присутності держави в сфері освіти, в тому числі і в області

фінансування, введення ринкових принципів в освітню систему, децентралізація управління, зв'язок з бізнесом і виробництвом, стимулювання конкуренції між освітніми закладами – освіта почала переходити на ринкові рейки і вимоги ринку все помітніше стали грати роль каталізатора трансформації традиційних систем освіти. Почалися глибокі перетворення в звичних європейських моделях освіти, зміст і методи навчання, системах підготовки вчителів. Від шкільних систем потрібна велика гнучкість, варіативність, впровадження нових типів навчальних закладів, відкритість змінам, здатність адекватно реагувати на них.

Посилилась увагу ділових кіл до утворення як засобу забезпечення безперервної підготовки «людського ресурсу» до його рентабельного використання в постійно мінливих умовах. В життя активно почала впроваджуватися такі поняття, як «ринок освіти», «освітні послуги», «освітній бізнес» та ін. Для промислових корпорацій освіта та підготовка кадрів набула значення стратегічної інвестиції, життєво важливою для їх майбутнього процвітання. З позиції неолібералізму особливі вимоги були пред'явлені до орієнтованого на запити ринку змістом освіти, завдання якого прищеплювати персоналу наукові та технічні інноваційні здібності, щоб забезпечити ефективність функціонування підприємства. Школі ставилося в обов'язок постійно відслідковувати зміни, що відбуваються на постіндустріальному ринку праці і озброювати майбутнього працівника широким утворенням, що включає знання в області промисловості, підприємництва, розв'язання кризових і конфліктних ситуацій, формувати мотивацію до постійного оновлення знань і придбання трудових навичок.

Отже, реформи систем освіти в європейських країнах стали важливим аспектом соціальної політики цих держав, що виявляється у формуванні єдиної європейської ідентичності, досягнення якої пов'язується з інтеграційними процесами в Європі. Ці процеси відображають тенденцію до синтезу, нового рівня цілісності, формування нової суспільної свідомості [3]. Ключову функцію в формуванні єдиної європейської ідентичності та її зміцненні в умовах відсутності

соціальної згуртованості європейських суспільств покликана виконувати в ЄС інтеграція освітніх систем, яка ґрунтується на освітньому діалозі та міжнародної мобільності, яка реалізує стратегії відкритої освіти на базі мультилінгвізму і полікультуралізму.

Список використаних джерел:

1. Лиссабонская стратегия Евросоюза: разочарования и надежды [Електронний ресурс]. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: http://www.perspektivy.info/book/lissabonskaja_strategija_jevrosojuza_razocharovaniya_i_nadezhdy_2007-09-26.htm.

2. Europe 2020-Europes growth strategy [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en.

3. Левченко В.В. Интеграционный процесс как педагогический феномен / В. В. Левченко // Ученые записки университета им. Л. Ф. Лесгафта. – 2008. – № 1. – С. 58–61.

Колісніченко Ю. М.

студентка, спеціальність «Психологія»,

(науковий керівник: к.п.н., доцент кафедри прикладної психології

Яворський М. В.), Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Наше дослідження присвячено розкриттю гендерних особливостей монетарної поведінки дітей молодшого шкільного віку.

Виникнення терміну «гендер» як однієї з категорій соціального аналізу пов'язане з ім'ям американського психоаналітика Роберта Столлера, який запропонував в 1958 р. використовувати цю граматичну категорію, щоб підкреслити двоїсту природу статі людини як, з одного боку, біологічного, а з іншого – соціокультурного феномену [2].

Молодшими школярами вважають дітей віком від 6-7 до 10-11 років, які навчаються у 1-4 класах сучасної школи. Головною особистісною характеристикою молодшого школяра є прийняття і усвідомлення своєї внутрішньої позиції, що дає підстави вважати цей вік зрілим дитинством. Фундамент культури поведінки та спілкування закладається в молодшому шкільному віці, що визначає подальший гармонійний розвиток особистості і суспільства загалом [3].

Гроші – необхідний атрибут функціонування економіки в сучасному світі. Сприйняття грошей суб'єктивне, і воно впливає на їх використання. Грошова культура має складну структуру, умовно можна виділити монетарну свідомість і культуру монетарної поведінки. До монетарної свідомості належать уявлення, знання про феномен грошей, оцінки цього феномена як такого, безвідносно до

практичної діяльності. До культури монетарної поведінки належить сукупність уявлень про необхідну поведінку в різних ситуаціях, пов'язаних з грошима.

У зв'язку з соціально-економічною перебудовою нашого суспільства проблема економічної соціалізації молодших школярів стає однією з найбільш актуальних проблем сучасної психології та педагогіки [1].

Для виявлення гендерних особливостей монетарної поведінки дітей молодшого шкільного віку ми провели дослідження на базі Черкаської загальноосвітньої школи №6 в 3 класах. У дослідженні взяли участь 43 школяра, 20 дівчат та 23 хлопці.

У роботі ми застосували методику «Незакінчені речення» та анкету для виявлення рівня економічної соціалізації. Методика «Незакінчені речення» застосовувалась нами з метою виявлення грошових мотивів використання грошей, а також соціальних установок на ситуації, пов'язані з грішми, наприклад, з надлишком або нестачею грошей. Досліджуваним пропонувалось продовжити кожне з наступних шести незакінчених речень.

1. Гроші для мене – це...
2. Через гроші я не можу...
3. Завдяки грошам я...
4. Відсутність грошей не дозволяє мені...
5. Коли в мене багато грошей...
6. Відсутність грошей для мене – це...

З метою виявлення рівня сформованості економічних уявлень молодших школярів в умовах сім'ї, нами була розроблена анкета, що складається з 25 питань, які висвітлюють сутність економічної соціалізації учнів початкової школи.

Аналіз даних отриманих за допомогою методики «Незакінчені речення» показав, що у дітей молодшого шкільного віку домінує сформоване уявлення про гроші. Найбільш помітна група відповідей у дівчаток «гроші практично прирівнюються до життя, щастя та багатства», відбувається яскраво виражена

генералізація, наприклад «гроші – це коли можна купити все». Також дівчатка зазначають такі відповіді як, «гроші – звичайні папірці, подарунок, золото, не найважливіше, що є». Щодо хлопчиків, то найбільш помітна група відповідей «гроші – багатство та купюри, за які можна купувати». Зазначають, що «гроші- це важлива річ, як золото, те, що можна витратити».

Аналізуючи анкету, можна зробити висновок, що у дітей молодшого шкільного віку рівень економічної соціалізації відповідає віковим нормам. Діти схильні до накопичень та віддаванні грошей батькам. Як хлопці, так і дівчата у більшій мірі відносять себе та свою сім'ю до середнього класу населення. На запитання «Коли ти виростеш, скільки хочеш заробляти грошей за місяць?» більшість дітей обрали відповідь 1 мільйон гривень, що свідчить про завищене сприйняття заробітку.

У гендерному відношенні хлопці більше схильні до піклування про сім'ю, дівчата більше орієнтуються в економічних поняттях.

Отже, економічне виховання слід починати ще в початковій школі, процес економічної соціалізації молодших школярів повинен бути цілеспрямованим і систематичним.

Список використаних джерел:

1. Зарецкая И., Чернер С. Взаимосвязь экономического и нравственного воспитания школьников / И. Зарецкая, С. Чернер // Школа - 1998г. – №4, с.34-52.
2. Ложкін Г. В. Економічна психологія: навчальний посібник / Г. В. Ложкін. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
3. Мясоїд П.А. Загальна психологія: Навч.посіб. – 2-ге вид. допов. / П. А. Мясоїд. – К.: Вища л., 2001. – 487 с.
4. Савельєва В.С. Психологія управління: Навчальний посібник / В. С. Савельєва. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
5. Фернам А. Деньги. Психология денег и финансового поведения /А. Фернам, М. Аргайл. –СПб : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. – 352 с.

Колос В. А.

*студентка кафедри дошкільної освіти
(науковий керівник: Ляховець О. О., к.п.н, ст. викладач
кафедри дошкільної освіти),
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОБЛЕМИ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ

Рівень цивілізації суспільства визначається у всьому світі ставленням до дітей. Ця істина, що стала для цивілізованого світу банальною, не усвідомлюється повністю нами навіть сьогодні, коли становище дітей є критичним, а для окремих соціальних груп – за кризовою межею. Несприятливі тенденції в соціалізації дитини, відсутність цілісної соціальної політики дитинства, правової і нормативної бази захисту дітей, розшарування суспільства, зміни його структури, переоцінка вчорашніх пріоритетів і цінностей, комерціалізація усіх важливих сфер впливу на дитину – далеко не повний перелік причин, за яких дитина надана сама собі. На сучасному етапі розвитку суспільства актуальним є питання врахування та збереження специфіки дитинства, задоволення освітньо-культурних і соціальних потреб дітей.

Питання проблем дитинства як актуальна наукова проблема, об'єкт міждисциплінарного наукового дослідження перебуває сьогодні у центрі уваги дослідників різних наук. Проблеми дитинства розглядалися з філософських, соціологічних, психологічних, культурологічних, педагогічних позицій. Серед учених, які суттєво вплинули на дослідження проблем дитинства, слід назвати А. Богущ, Л. Волинець, Н. Гавриш, С. Гребінь, Т. Дуткевич, О. Іонова, О. Кононко, О. Лінник, С. Максименко, І. Рогальська, Н. Самойленко, О. Столяренко, О. Сухомлинська.

Аналіз наукової літератури показав розмаїття підходів до вивчення проблем дитинства: розкриття суті дитинства й дитячості у філософсько-антропологічному контексті, проблема соціалізації та дитячої субкультури, особливості взаємин дітей і дорослих у сім'ї, негативний вплив інформаційного світу на дитину, духовно-культурний розвиток дитини; вікові особливості психічного розвитку дітей, адаптація дитини до колективу дитячого закладу, психічні особливості дітей у сучасній полікультурній освіті, питання дитинства в контексті розвитку національної освіти й виховання, турботливе ставлення до дитини та збереження специфіки дитинства, питання дитинства як важливого складника життєвого циклу людини, розвиток і реалізацію ідей дитинства у вітчизняній педагогічній думці. Незважаючи на підвищення уваги науковців до питань дитинства в Україні впродовж останнього часу, проблема збереження специфіки дитинства вимагає вдосконалення. Вважаємо за необхідне відзначити, що у сучасній вітчизняній літературі не простежується достатнього наукового інтересу до комплексного вивчення соціальних змін та новоутворень, що відбуваються у дитячому середовищі в епоху трансформаційних змін суспільства та проблем адаптації до них. Узагальнення результатів дослідження, накопичений практичний досвід з проблем дитинства мають розпорошений характер.

Зокрема, С. Гребінь [3, с. 58] виокремлює змістовні соціальні характеристики «кризи дитинства»: експансія масової комерційної культури, насадження психології споживання; переорієнтація на прагматичні цінності життя; відсутність зацікавленості до моральних і духовних надбань народу, відірваність від питомого середовища національної культури; примітивізація смислу людського буття; експлуатація дитячої праці, насильство в сім'ї, торгівля дітьми, безпритульність, токсикоманія, наркоманія, комерціалізація образу щасливої дитини; розмивання сутнісних рис і меж дитинства; агресивне інформаційно-комунікативне середовище та нав'язування дитині хибних цінностей; сповнені насильством комп'ютерні ігри, створення батьками неадекватного, із завищеними

завданнями життєвого сценарію для дитини; слабкість найближчих до дитини соціальних інститутів, насамперед сім'ї; надмірне перенесення відповідальності за соціалізацію дитини з сім'ї на певні суспільні інституції; суміщення декларативного проголошення самоцінності дитинства з нездатністю дорослих діяльнісно визнати вагомість інтересів дитини.

Крім того, як відзначає вітчизняна дослідниця Н. Самойленко [4] світ дітей трансформується під впливом суспільних перетворень, залежних від культурних процесів, наукових здобутків учених, функціонування соціальної роботи, домінування ЗМІ, а також, політичної боротьби інтересів, що проблематизують дитинство. Усе це спричиняє втрату специфіки дитинства – зникнення специфічних відмінностей дітей, виявів суб'єктності та самобутності кожної окремої дитини, того, що властиве саме дитинству і відрізняє світ дітей від світу дорослих, або їх заміна елементами підліткової субкультури чи культури дорослих.

Водночас, сьогодні спостерігається дві протилежні тенденції у змісті сучасного дитинства: об'єктивна незалежність дітей та дитинства від спільноти дорослих межує з експансією дитинства, що ілюструють концепції трансформації дитинства в сучасному суспільстві, що демонструють знаки підвищеної уваги до дитинства, збільшення рівня контролю дорослими дитячого простору, дитячих практик. Сучасні процеси значно змінюють феномен дитинства. Якщо індустріальна епоха зробила його тривалішим, соціально цінним і важливим, то в умовах стрімких глобальних змін під впливом інформатизації, духовної деградації цей період скорочується, знецінюється, цінності дитинства переміщуються у світ дорослих, а моделі поведінки дорослих втілюються у світ дітей. Кризовий стан суспільства, незадоволеність існуючими формами спілкування між дітьми й дорослими, відсутність чітко визначених пріоритетів і цінностей, втрата соціального оптимізму загострюють проблему адаптаційних механізмів дітей. Сирітство, безпритульність, бездоглядність, бродяжництво, дитяча кримінальність стали реаліями сучасного суспільства [3, с. 67].

Дослідження праць сучасних дозволяє виділити причини втрати специфіки дитинства, а саме: руйнування інститутів соціалізації (сім'ї та дитячої спільноти); лібералізація статевої моралі й активна деморалізація дитячої субкультури дорослою спільнотою; суперечливе ставлення до дитинства, унаслідок чого відбувається зміна елементів дитячості на елементи світу дорослих [2, с. 59]; психологічна відірваність дорослих від дітей; поширення агресивного медіа-середовища; раннє знайомство дітей із дорослою інформацією (пропаганда цинізму, культу грошей, сили), яка призводить до засвоєння ними нових, «екранних» зразків поведінки, критеріїв краси; поява індустрії розваг для дітей і прагнення дорослих випускати дитячі речі, що виглядають як дорослі речі; демографічна криза, зниження багатьох показників якості життя сучасних дітей стосовно їхнього фізичного, психічного й морально-духовного здоров'я; виникнення суспільних рухів, що виступають проти народження дітей; послаблення ігрових інтерактивних форм спільної діяльності дітей; низький рівень духовного розвитку людей, їхня низька культура читання, нерозвинені й нерозбірливі пізнавальні інтереси.

Сучасні науковці, які досліджують проблеми дитинства в розвитку суспільства, визначають, що сучасний статус дитини й дитинства спричинив появу парадоксів дитинства (обумовлених низкою економічних, політичних, юридичних і соціальних причин), а саме: демократизація дитячого життя, надання дитині юридичної свободи, що зафіксовано в міжнародних і державних документах, й обмеження простору для дитячої діяльності, фактичне позбавлення дитини права на гру (через недостатню кількість дитячих майданчиків, їх невідповідне, інколи небезпечне обладнання, не сформованість у дітей уміння гратися і небажання дорослих допомогти їм у цьому); визнання цінності дітей і сім'ї, формування установки на тісний емоційний зв'язок батьків з дітьми і зниження народжуваності, усвідомлена безшлюбність [1, с. 142]; підвищення рівня життя дитини, що характеризується покращенням умов життя, збільшенням кількості дитячих

товарів, та зниження якості життя (психоемоційне неблагополуччя, відсутність оптимізму дітей, їх незадоволення умовами життя). Так, останніми роками все частіше в дітей спостерігається тривога, песимізм, агресивність, апатія тощо; соціального сирітства, збільшення кількості абортів, дитячої бездоглядності та збільшення випадків всиновлення дітей, у тому числі дітей-інвалідів.

Підсумовуючи, зазначимо, що дитинство має важливе значення у суспільстві та культурі, оскільки не тільки закладає основи розвитку майбутніх поколінь, а й визначає рівень соціокультурного розвитку сучасного суспільства. На особливу увагу заслуговує питання врахування та збереження специфіки дитинства, задоволення освітньо-культурних і соціальних потреб дітей, здійснення низки заходів: поліпшення становища дітей в Україні; підтримка дитинства загалом як найбільш цінного і відповідального періоду життя людини; підтримка учасників процесу соціалізації дитини; цілеспрямовану підготовку підростаючого покоління до ефективної життєдіяльності; проведення спеціальних державно-громадських дитячих програм (комплексних і цільових) як державного, так і місцевого рівня; консолідації зусиль органів державної влади і місцевого самоврядування, громадськості.

Список використаних джерел:

1. Беленька Г. В. Здоров'я дитини – від родини [Текст]: / Беленька Г. В., Богиніч О. Л., Машковець М. А.. – Київ: СПД Богданова А. М., 2006 рік. – 220 с.

2. Варяниця Л. Дитяча субкультура – важливий чинник соціалізації дитини / Л. Варяниця // II Міжнар. наук.-практ. конф. [«Ціннісні пріоритети освіти у XXI столітті: орієнтири та напрямки сучасної освіти»], (Луганськ, 2-5 жовтня 2005 р). – Луганськ: ЛНПУ імені Тараса Шевченка, 2005. – Ч.3. – С. 57 – 67.

3. Гребінь С. М. Дитинство як соціокультурний феномен: соціально-філософський аналіз [Рукопис]: дис. на здоб. наук. ступеня канд. філос. наук: 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Гребінь Світлана Миколаївна;

наук. кер. Утюж Ірина Геннадіївна; М-во освіти і науки України, Запоріж. нац. ун-т.
– Запоріжжя, 2014. – 189 с.

4. Самойленко Н. В. Соціологія дитинства як об'єкт соціологічних досліджень / Н. В. Самойленко. – Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/uisr/1.2009/Pages%20from%2059-66.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Крючка Т. В.

магістрант, спеціальність «Менеджмент»,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ВИКЛИК ДЛЯ ЗВО УКРАЇНИ

Усе частіше в освітянській спільноті можна почути термін «academic integrity» або «академічна доброчесність». Звичайно, у колі українського студентства не завжди можна побачити розуміння важливості цього поняття. А про неухильне дотримання норм і правил академічної доброчесності як інструменту забезпечення якості освіти в Україні годі й говорити.

Академічна доброчесність означає, що саме в процесі навчання чи проведення наукових досліджень, викладачі, студенти та молоді дослідники керуються, зазвичай, принципами чесності, чесною праці та навчання. Списування, плагіат і несанкціоноване використання робіт інших авторів без належно оформленого посилання на їх наукові здобутки є неприпустимим.

Академічна доброчесність стосується не лише якості освіти – вона має вплив на те, як суспільство сприймає систему вищої освіти в країні, які саме цінності та стереотипи закладаються в процесі навчання у вищому навчальному закладі та яким є «секрет успіху» науковця на міжнародній арені. Вирішується важливе філософське питання: чи сучасне наукове дослідження – це тяжка і клопітка праця, що дає змогу досягати великих успіхів як одному індивіду, так і країні загалом, чи це брехня, шахрайство та сумнівна сфера діяльності, які щороку вкорінюються глибше у свідомість молоді та врешті починають вважатись нормами академічних відносин у суспільстві.

Недотриманням норм академічної доброчесності вважається:

– академічний плагіат – це висвітлення наукових (творчих) робіт, позиціонованих і оприлюднених іншими особами як результатів своєї власної дослідницької роботи, та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) не власного авторства без коректного зазначення ініціатора дослідження; формою академічного плагіату є самоплагіат. Ця форма псевдонауки полягає у відтворенні матеріалу без посилання на першоджерело інформації, до якої належали опубліковані тексти цього ж автора;

– фабрикація – фальсифікація результатів досліджень, посилань, або будь-яких інших даних, у тому числі розрахункових і статистичних;

– обман – оприлюднення завідомо неправдивої інформації (щодо результатів власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу);

– списування – використання без відповідного дозволу різних джерел інформації під час оцінювання чи перевірки знань і умінь;

– хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього чи наукового процесу пропозиції щодо надання (отримання) майна, коштів або послуг різного характеру з метою одержання неправомірної вигоди у формі сприяння у проходженні освітнього, наукового, дослідницького процесу.

В багатьох українських ВНЗ все, що пов'язано з академічною доброчесністю, зазвичай, не є публічним та широко не обговорюється. Велика кількість учасників навчального процесу визнають, що обман, шахраювання та корупція мають місце у закладах освіти, але усувати та визнавати їх системними проблемами адміністрація вищого навчального закладу, звісно, не готова. Наявна система управління вищою освітою (академічне, адміністративне, фінансове управління) була сформована та успадкована ще з часів Радянського Союзу, і навіть після того, як він припинив своє існування, певні «традиції» вирішення проблем навчального процесу залишились і у наш час.

Новий Закон України «Про вищу освіту» заклав основи для університетської автономії, а відповідні підзаконні акти дали змогу ВНЗ впроваджувати академічну, фінансову, кадрову автономію [1]. У цьому контексті поточний момент розвитку освіти і науки є найвигіднішим для того, аби поєднати впровадження університетської автономії зі зростанням рівня академічної доброчесності в українських ВНЗ та подолати проблему академічної недоброчесності в країні в цілому.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Куценко Д. М.

*старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін,
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, м. Черкаси*

ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

Поняття академічної доброчесності в Україні зводиться до відмови від плагіату в будь-якій його формі, у належній повазі до робіт інших науковців, яка має виявлятися у коректному цитуванні результатів їх наукових пошуків, у використанні при проведенні розрахунків перевірених і релевантних даних, тощо. Водночас, академічна доброчесність у вищій школі – це і чесне складання іспитів (у тому числі у період навчання в аспірантурі), і добросовісне виконання посадових обов’язків викладачами – належна підготовка до занять, сумлінне ставлення до їх проведення. Але для того, аби дотримуватись усіх зазначених норм і правил, повинні бути створені належні умови праці викладача. Звісно, академічна доброчесність – це ще і виховання, і моральні та психологічні якості, а певною мірою – навіть філософське світосприйняття. Однак, спиряти поширенню принципів академічній доброчесності у науковій і освітній площинах у першу чергу варто шляхом забезпечення професорсько-викладацькому складу належних умов навчальної, наукової, методичної роботи, а також шляхом пояснення наслідків недотримання стандартів академічної доброчесності, оскільки саме відсутність засобів покарання за порушення породжує тенденцію до продовження його вчення. Проте, знову ж таки – первинним до вимоги має стати організація можливості її виконання. А якими ж є наші вітчизняні реалії?

Не кожен заклад вищої освіти використовує програми перевірки тексту на рівень плагіату через те, що на це потрібні додаткові фінансові і людські ресурси. Значно простіше змушувати професорсько-викладацький склад проводити такі

перевірки власними силами через он-лайн системи. Однак той, хто з такими системами працював, знає, що у них є обмеження на обсяг тексту, який можна перевірити, тому для встановлення рівня унікальності, наприклад, дипломної роботи потрібно буде розбити її приблизно на 40-50 текстових частин, для перевірки кожної із яких потрібно буде чекати в он-лайн черзі від кількох секунд до 3-х і більше хвилин. При цьому, комп'ютер для перевірки має бути «пристойним», адже он-лайн перевірка вимагає певного оперативного ресурсу. Доступ до Інтернету, звісно, має бути постійним. І це все для однієї студентської роботи, яку викладач має ще вчитати, виправити, і не один раз, аби така робота відповідала й іншим канонам академічної доброчесності.

Проблема академічної доброчесності історично виникла з усвідомлення того факту, що студенти списують домашні завдання і шахраюють на іспитах і інших формах контрольних заходів. Однак, нині така поведінка виявилась притаманною не лише для студентської спільноти, але і для молодих вчених, і навіть знаних науковців. Не завжди вона спровокована бажанням видати чужу працю за свою власну. В університетах запроваджено практику планування кількості наукових праць, які має опублікувати кожен викладач. Робота над науковими темами також вимагає регулярних публікацій. Система рейтингування професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти на перші позиції дозволяє піднятися тільки тим, хто публікує велику кількість статей. Тобто, стимулюється постійне збільшення кількості публікацій, а не підвищення рівня їх якості. У підсумку статті сучасних вчених із форми оприлюднення важливих наукових здобутків перетворюються на публіцистику з елементами цитування, а вітчизняні видання у гонитві за прибутком готові друкувати роботи, які відповідають мінімальним вимогам – технічним, і щодо рівня плагіату.

Таким чином, вирішити окремі проблеми академічної доброчесності у закладах вищої освіти України можна шляхом: зменшення кількості обов'язкових щорічних публікацій; придбання професійних програм перевірки тексту на рівень

плагіату та забезпечення доступу до їх використання професорсько-викладацькому складу; проведення семінарів і круглих столів для викладачів і студентів із питань підтримки належного рівня академічної доброчесності у науковій спільноті; організації тренінгів для молодих дослідників щодо коректного формування списку бібліографії у наукових роботах, оформлення цитувань, уникнення фабрикації та перифразу наукових здобутків інших вчених у процесі власного наукового пошуку. Водночас, пропонуємо змінити ставлення наукової спільноти до факту так званого «самоплагіату». Заборона посилається на власні дослідження, публікувати у формі статей результатів, отриманих у дисертаційних дослідженнях, не видається справедливою. Адже саме визначення суті плагіату як «навмисного відтворення викладачем, докторантом, аспірантом або студентом у друкованій або електронній формі чужого твору, опублікованого на паперовому або офіційно оприлюдненого на електронному носії, повністю або частково, під своїм іменем без посилання на автора» [1] передбачає використання результатів чужої праці, і аж ніяк не схиляє до заборони поширення інформації про власні наукові здобутки. Тому пропонуємо самоцитування і репринт власних статей і рукописів не вважати плагіатом і порушенням норм академічної доброчесності.

Хотілося б підкреслити, що доброчесність – більше моральна якість, аніж конкретна форма поведінки, до якої закликають сучасних науковців. Тому сприяти поширенню академічної доброчесності у вітчизняній вищій школі доцільно шляхом популяризації самої ідеї гідного поводження в академічних колах. І починати робити це потрібно зі студентської лави, шляхом перевірки усіх форм виконання самостійних робіт. Однак, не передбачаючи таку форму контролю у навчальному навантаженні викладача, адміністрація ВНЗ фактично залишає працівників сам на сам із вічною проблемою совісті – виконати гідно професійний обов'язок чи обов'язок перед родиною і близькими людьми, провівши із ними свій особистий час?

Список використаних джерел:

1. Чуканова С. Академічна доброчесність у процесі виконання наукових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10936/Chukanova_Akademichna_dobrochesnist.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Литвин В.А.^а, Абі Нїо Р.^б

^ак.х.н., доцент кафедри хімії та наноматеріалознавства,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

^баспірант відділу токсикології,

Близькосхідний університет, м. Нікосія (Кіпр)

ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КІПРІ

В економіці Кіпру вища освіта є важливою складовою і саме тому вищі навчальні заклади країни відповідають найвищим міжнародним вимогам [1-3]. Найпопулярнішими спеціальностями серед приїжджих студентів тут є: туризм і менеджмент готельного та ресторанного бізнесу.

На Кіпрі існує чотири категорії вищих навчальних закладів: державні та приватні університети, а також державні і приватні установи, які не є університетами.

Програма навчання для отримання ступеня бакалавра пропонується державними і приватними університетами. Деякі приватні установи, які не є університетами, також пропонують програми навчання бакалаврів. Термін навчання для отримання ступеня бакалавра становить чотири роки (вісім семестрів), за винятком медицини, де термін навчання складає 12 семестрів. Європейська система передачі і накопичення кредитів (ECTS) застосовується всіма державними і приватними університетами і передбачає не менше 240 ECTS для випускника (одна одиниця кредиту відповідає 25-30 робочим годинам курсу за семестр) [1].

Методи і матеріали навчання визначаються членами академічного персоналу факультету або індивідуально. Заняття зазвичай проходять у формі лекцій,

семінарів або лабораторних робіт. Університети широко використовують методологію дистанційної освіти, засновану на цифрових технологіях [2].

У кожному вищому навчальному закладі є організована система оцінки знань студентів. Студенти оцінюються внутрішньо-викладацьким складом установи. Методи оцінки включають письмові та усні іспити в середині курсу та в кінці семестру, поточні оцінки за активність студента на заняттях, виконання лабораторних занять, письмових чи практичних завдань, проектів.

Вимоги, за яких студент переводиться з одного курсу на інший, в різних університетах різні, але в загальному вимагається отримання мінімально-пропускної кількості балів (50 %), а також відвідування мінімального відсотку запланованої програми (від 75 до 100%) в день.

Відстрочка навчання в університетах Кіпру може тривати до двох років, але лише за умови успішного завершення принаймні одного курсу. Виключення з реєстру студентів університету відбувається тоді, коли студент або вирішує припинити навчання в університеті, не реєструється принаймні на один предмет або не зміг успішно скласти курс повторно.

Сприяння працевлаштуванню випускників вищих навчальних закладів є політичним пріоритетом уряду країни. Державна установа з розвитку людських ресурсів, чия місія полягає в створенні необхідних передумов для планової і систематичної підготовки і розвитку людських ресурсів на Кіпрі, в даний час розробляє два документи, що стосуються працевлаштування молодих випускників вищих навчальних закладів. Схема розміщення вакансій на підприємствах спрямована на надання можливості молодим випускникам отримати досвід роботи, а підприємствам – кваліфіковану робочу силу.

Незважаючи на те, що установи не беруть на себе ніякої офіційної відповідальності за працевлаштування своїх випускників, рекомендації та консультації, які пропонуються, дуже часто приводять до розміщення випускників на відповідних посадах в своїй області в державному або приватному секторах.

Список використаних джерел:

1. Tsiakkiros A., Pashiardis P. Strategic planning and education: the case of Cyprus / A. Tsiakkiros, P. Pashiardis // Intern. Journ. of Educ. Management. – Vol. 16, N 1. –P. 6-17.
2. Bray B. The Shadow Education System: Private Tutoring and its Implications for Planners / B. Bray. – Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning, 1999. – 346 p.
3. Katircioğlu S. T. International Tourism, Higher Education and Economic Growth: The Case of North Cyprus / S. T. Katircioğlu // World Economy – Vol. 33, N 12. – P. 1955-1972.

Лоюк О. В.

*к.п.н., старший викладач кафедри
фахових методик та інноваційних технологій,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань*

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Вплив потужних глобалізаційних процесів, швидких змін умов життя, збільшення обсягу інформації, інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, переосмислення ціннісних орієнтирів привели людство до переходу від індустріальної до принципово нової стадії свого розвитку – «інформаційного суспільства», «суспільства знань», що спонукало утвердження дослідницько-інноваційного типу розвитку людського буття. Створення та використання знань, наукових понять стають основними чинниками як добробуту кожної людини, так і суспільства в цілому. Вагомим ресурсом у забезпеченні реалізації інноваційного поступу соціуму є якісна освіта.

У контексті сучасних викликів надзвичайно важливими стратегічними орієнтирами вітчизняної освітньої галузі є: розвиток розумових і творчих здібностей особистості, її талантів, формування у дітей та молоді сучасного світогляду, навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації та збагачення на цій основі інтелектуального і творчого потенціалу народу. Про необхідність формування людини з інноваційним мисленням, інноваційною культурою, здатної до інноваційної діяльності, наголошується в Білій книзі національної освіти України. В ній сказано, що інновації в освіті визначаються як її постійне оновлення, яким характерна новизна щодо якості освітнього процесу та

результати, що відображаються в освітніх складових (мета, зміст, форми, методи та ін.), освітніх технологіях, наукових розробках [1].

Одним із напрямів реалізації основних завдань реформування сучасної системи освіти є підготовка якісно нового вчителя, здатного адекватно і швидко реагувати на сучасні процеси соціально-економічного розвитку суспільства, адаптуватися до педагогічних інновацій, самостійно здобувати та освоювати нові знання. Саме тому надзвичайно важливою формою організації освітньої діяльності в педагогічних університетах має стати сучасна науково-дослідницька робота. На думку академіка В. Кузя, залучення майбутніх педагогів до вирішення наукових проблем і практичних питань, спільна робота над цими проектами викладачів та студентів здатні створити принципово нові умови для розвитку наукових ідей та реалізації практичних проектів, де нестандартні рішення, вільна творчість й інновації стануть нормою [3].

Освітній процес у закладі вищої освіти має бути адекватним сучасним стратегіям професійної освіти – його організація передбачає технологічний підхід: використання діагностичних, активних та інтерактивних, тренінгових, проектних, модульних, дистанційних, комп'ютерних, мультимедійних технологій, що забезпечить покращення мотивації учасників освітнього процесу, формування особистісних цінностей на основі загальнолюдських, прогнозування позитивних кількісних та якісних змін у розвитку особистості, формування партнерських відносин між суб'єктами педагогічної взаємодії, розвиток критичного мислення, умінь і навичок самостійного пошуку інформації, стимулювання самостійності та творчості.

Основою «суспільства знання» має стати саме така система освіти, що зорієнтована на формування особистості, здатної творити нові знання та розвивати їх, тобто здатною до саморозвитку. Роль сучасного університету із підготовки майбутніх педагогів має полягати в розвиткові інноваційної діяльності, в

забезпеченні єдності трьох складових: навчання, наукових досліджень, застосування інновацій у практичній діяльності.

Інноваційна складова професійної готовності учителя має важливе значення, оскільки зумовлює стійку здатність самостійно розв'язувати педагогічні задачі, творчо втілювати професійні знання та вміння.

Список використаних джерел:

1. Біла книга національної освіти України / за ред. В. Г. Кременя ; Акад. пед. наук України. – К., 2009. – 185 с.
2. Ковальчук В. А. Формування у майбутніх вчителів професійної компетентності здійснювати педагогічну діяльність в умовах варіативності освітньо-виховних систем / В. А. Ковальчук // Проблеми освіти : збірник наукових праць. – Вінниця-Київ, 2015. – Спецвипуск. – С. 41–45.
3. Кузь В. Г. Нова освітня парадигма – нові освітні технології / В. Г. Кузь // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 2. – С. 28–36.
4. Чепига М. П. Плекаймо інтелектуальну еліту : навч. посібник / М. П. Чепига. – Л. : Тріада плюс, 2007. – 536 с.

Ляховець О. О.

ст. викладач кафедри дошкільної освіти

Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Суспільство є інститутом, який завжди продукує образ особистості, процес розвитку якої спрямований на досягнення соціуму, його предметів і відношень, історично вироблених форм і способів спілкування з природою і норм людських взаємин. Однак дитина самореалізується, коли стає особистістю, носієм соціально-людської діяльності у результаті її здійснення.

У дошкільні роки формуються психологічні механізми особистості, нові психологічні якості і форми поведінки, Я-концепція, система якостей, які забезпечують психологічну готовність дитини до школи, закладаються основи морального розвитку [1, с. 52].

Розглянемо умови розвитку особистості дитини дошкільного віку. Особистість людини є складним утворенням, процес розвитку, становлення і формування якого залежить від багатьох чинників: біологічних, природного і соціального середовища, виховання і навчання, власної активності дитини.

Із немовлячого віку людина розвивається як істота соціальна. Джерелом і умовою цього розвитку є суспільне середовище. З допомогою людей, через людей вона весь час взаємодіє з навколишньою дійсністю. Взаємодія дитини із середовищем, передусім із соціальним оточенням, мікро-середовищем, засвоєння культури людства відіграють важливу роль у її психічному розвитку, становленні її як особистості.

Особистість – людина, яка досягла певного рівня психічного розвитку, у якій склалися власні погляди на оточення, певний рівень саморозуміння, набули структури психічні процеси і властивості

Вона виникає у результаті культурного і соціального розвитку.

У дошкільному віці формуються психологічні якості і механізми особистості, налагоджуються зв'язки, відносини, які становлять ядро особистості. У цей період формується стійкий внутрішній світ, форми поведінки, які дають підстави вважати дитину особистістю [5, с. 16].

Умови розвитку дитини дошкільного віку суттєво відрізняються від умов попереднього вікового етапу. Значно підвищуються вимоги дорослих до його поведінки. Центральною вимогою є дотримання обов'язкових для всіх правил поведінки, норм суспільної моралі. Нові можливості пізнання світу сприяють засвоєнню форм взаємин, які існують між дорослими. Дитина включається у спільну діяльність з однолітками, вчиться узгоджувати з ними свої дії, рахуватися з їхніми інтересами і думками. Весь час змінюється й ускладнюється її діяльність, що висуває нові вимоги до сприймання, мислення, пам'яті, вміння організувати свою поведінку. Усе це поступово формує особистість дитини, а кожне особистісне надбання змінює, розширює можливості для виховання. Умови розвитку і сам розвиток особистості взаємопов'язані [3, с. 76].

Розвиток особистості дитини охоплює такі якісні зміни:

- 1) розуміння дитиною навколишнього світу, усвідомлення свого місця в ньому, що породжує нові мотиви поведінки, під впливом яких вона здійснює свої вчинки;
- 2) розвиток почуттів і волі, що забезпечують дієвість мотивів, стійкість поведінки, її незалежність від зовнішніх обставин.

Основний вплив дорослих на розвиток особистості дитини полягає в організації засвоєння нею моральних норм, що регулюють поведінку людей у суспільстві. Найсильніше на дитину впливає поведінка близьких їй людей. Вона наслідує їх, переймає їхні манери, запозичує в них спосіб оцінювання людей, подій,

речей. Однак цей вплив не обмежується близькими людьми. Дитина дошкільного віку знайомиться з життям дорослих людей, спостерігаючи за тим, як вони працюють, слухаючи розповіді, казки, переглядаючи фільми тощо. Для неї зразковою є поведінка людей, яких поважають, про кого схвально говорять, авторитетних однолітків, персонажів казок, мультфільмів та ін. Вирішальними в освоєнні зразків поведінки є оцінки, які дають дорослим, дітям, персонажам казок, фільмів, розповідей люди, думка яких для дитини найавторитетніша.

Дорослі відіграють провідну роль у розвитку особистості дитини, навчають дитину правил поведінки, які організовують її у повсякденних справах, налаштовують на позитивні вчинки. Пред'являючи вимоги, оцінюючи вчинки, вони вимагають від дітей виконання правил. Поступово малюки починають самостійно оцінювати свої вчинки на основі власних уявлень про те, якої поведінки чекають від них дорослі і ровесники [4, с. 45 – 47].

У молодшому дошкільному віці діти засвоюють правила, що стосуються культурно-гігієнічних навичок, дотримання режиму, поводження з іграшками. Підкоряючись вимогам дорослих, вони й самі намагаються оволодіти цими правилами. Нерідко в дошкільному закладі діти звертаються до вихователя з приводу порушення правил поведінки їхніми однолітками. Ці заяви найчастіше є своєрідним проханням підтвердити правило і його обов'язковість для всіх. Іноді вони є спробою відкрити нове, невідоме правило. У такій ситуації діти запитують, чи можна так робити.

У середньому й особливо старшому дошкільному віці надто важливим є засвоєння правил взаємин з іншими дітьми, оскільки ускладнення діяльності дітей породжує необхідність врахування прав, інтересів товаришів. Дітям нелегко опанувати такі правила, вони часто застосовують їх формально, не розуміючи суті й особливостей конкретного випадку. Оволодіння ними відбувається на основі досвіду [6, с. 57].

Найближчим соціальним оточенням дитини є, як правило, сім'я. Тривалий час вона найвідчутніше впливає на формування особистості підростаючої людини. Особлива значущість сімейного мікросередовища пояснюється відносною самостійністю дитини, залежністю життя і благополуччя від піклування і допомоги дорослих людей, що її виховують. Такі впливи, як схвалення і несхвалення батьків, є регулятором і стимулом психічного розвитку дитини. Від їх характеру залежить формування деяких властивостей дитини та її поведінки.

Виховання з використанням суворих, але суперечливих вимог і заборон, як стверджують психіатри, зумовлює у дітей неврози, нав'язливі стани і психостенію. Негативно впливають на їхню самооцінку і досягнення, породжують невпевненість у власних силах намагання дорослих ізолювати дитину від однолітків, позбавлення її елементарної самостійності, докучливі повчання і моралізування (з метою привчання до доброго, позитивного), образи, приниження, висміювання і фізичні покарання за помилки і невдачі, навіювання дитині її слабкості і неповноцінності [2, с. 78].

У кожній сім'ї між дитиною і батьками, попри певні спільні ознаки, складаються особливі індивідуальні стосунки. Залежно від використання батьками методів впливу їх стосунки з дітьми кваліфікують як демократичні й авторитарні.

За демократичної форми сімейного впливу дорослі намагаються на рівних контактувати з дитиною, довіряють їй, поважають думку, роз'яснюють прийняті у сім'ї правила, змістовно відповідають на дитячі питання тощо.

Використання багатьох обмежень відносно дітей передбачає авторитарна форма сімейного впливу. Батьки-диктатори дбають про непохитність власного авторитету, неухильне підкорення дітей їх волі, до мінімуму зводять спілкування з метою пояснення правил поведінки тощо.

Діти з демократичних сімей частіше виявляють схильність і прагнення до творчості, ініціативність, лідерські якості, нонконформізм (неприйняття пристосовництва), адекватну емоційність у соціальних взаєминах.

Психологічний клімат у сім'ї, який відображається на характері спілкування з дітьми, рівні інтересу до них, їхніх проблем, піклуванні та увазі до них, є суттєвим чинником формування морального обличчя дитини. Чим менше ласки, піклування і тепла одержує дитина, тим повільніше формується як особистість, тим більше схильна до пасивності й апатичності, тим вища ймовірність формування у неї слабого характеру. Дружні стосунки, тепла сімейна атмосфера, в якій росте дитина, сприяють формуванню почуття особистої захищеності, впевненості в собі, оптимізму.

На формування особистості дошкільника впливає і склад сім'ї. Дитина, у вихованні якої, крім батьків, беруть участь бабусі і дідусі, більше здатна до співчуття, доброзичливіша, однак менш самостійна і наполеглива, їй бракує організаторських здібностей.

Вплив родичів на розвиток дитини залежить від того, як вона ставиться до них, оцінює їх. Прихильність дитини до рідних виражається у бажанні бути поруч (особливо, коли дитина хворіє або переживає страхи, налякана), гратися з ними, зробити їм приємний подарунок, у співпереживанні радощам і смуткам батьків. Ці почуття діти реалізують і у малюнках, висловлюваннях.

Особлива роль у сімейному мікросередовищі дитини належить матері, оскільки їй віддають перевагу діти всіх вікових груп. Важливе значення мають також стосунки з батьком, братом, сестрою, дідусем і бабусею, нерідко – з далекими родичами.

Список використаних джерел:

1. Дарвиш О. Б. Возрастная психология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений, обуч. по спец. 031000 «Педагогика и психология» / О. Б. Дарвиш ; под ред. В. Е. Клоско. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 264 с.
2. Кузикова С. Б. Основы возрастной психокоррекции / С. Б. Кузикова. – Сумы : СДПУ, 2001. – 316 с.

3. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – Київ : Академвидав, 2008. – 432 с.

4. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка : пер. с фр. и англ. / Ж. Пиаже. – М. : Педагогика-Пресс, 1994. – 528 с.

5. Феноменологія морального розвитку особистості : детермінація, механізми, генезис : монографія / під ред. Р. В. Павелківа, Н. В. Корчакової. – Рівне : Вол. береги, 2009. – 368 с.

6. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин. – М. : Педагогика, 1989. – 554 с.

Натрошвілі С. Г.

*д.е.н., доцент, декан факультету ринкових,
інформаційних та інноваційних технологій,*

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Інтеграція національної вищої школи у світовий освітній простір потребує вирішення низки актуальних питань, пов'язаних зокрема з конкурентоспроможністю закладів освіти.

Доведено, що ключовою конкурентною перевагою ЗВО на сучасному етапі є якість освіти. Поняття якості освіти в інтернаціональному контексті охоплює зміст вищої освіти, її структурні та організаційні характеристики, рівень соціалізації особистості та адаптації до професійного середовища. Здобуття наукового та освітянського авторитету неможливе без дотримання принципів академічної доброчесності.

Останнім часом у закладах вищої освіти величезну увагу почали приділяти саме цьому поняттю. Навчальні заклади пишуть програми впровадження концепції академічної доброчесності, розробляють власні нормативні документи, проводять семінари та круглі столи з даного питання.

В процесі імплементації принципів академічної доброчесності варто звернути увагу на причини, що призводять до її порушення. Виокремимо деякі з них.

1. У багатьох закладах вищої освіти щорічно розраховується рейтинг викладача за визначеними параметрами. Значне місце відводиться науковій роботі, зокрема визначається кількість статей, які потрібно опублікувати протягом року у конкретних виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus, Web of Science та ін. Фундаментальні дослідження обраної теми тривають не один рік. Щоб виконати

поставлену перед ним норму по кількості статей та вкластися у термін, викладач (автор) змушений вдаватися (у кращому випадку) до самоплагіату. Оскільки вартість деяких публікацій становить 13 тис. гривень за 0,5 друкованих аркуша, що більше заробітної плати пересічного викладача, виникає питання про додаткові джерела заробітку. Це вмотивовує викладача не тільки до надання додаткових освітніх послуг, але й до хабарництва.

2. Студентів не навчають працювати з інформацією, правильно аналізувати та використовувати матеріал для написання рефератів, доповідей, курсових робіт та ін. В результаті маємо плагіат, фабрикації та фальсифікації. В свою чергу, викладач не має технічної можливості та часу проконтролювати оригінальність студентських робіт. Доступність інтернет-ресурсу майже унеможливила цей процес. Перевірку на плагіат проходять тільки дипломні роботи, у багатьох випадках за власною антиплагіатною програмою ЗВО.

3. Протягом багатьох років, а особливо після підписання Україною безвізового режиму з Європейським Союзом, велика кількість молоді прагне здобувати вищу освіту за кордоном. Як наслідок, маємо недобір студентів майже в усіх закладах вищої освіти. Однак завдання набору студентів за ліцензійними обсягами не втратило своєї актуальності. Зважаючи на постійне зменшення абітурієнтів, досягти поставленої мети з кожним роком стає все проблематичніше. В результаті студент зі здобувача освіти перетворюється на «дорогоцінний» об'єкт, що наповнює бюджет закладу. Викладач примушений (якщо ситуація неочевидна) не звертати увагу на обман з боку студента (списування, плагіат) та вдаватися до необ'єктивного оцінювання, завищуючи бали, щоб не втратити суб'єкта, що платить за освітній продукт.

4. Заклад вищої освіти – це організація, яка має низку особливостей, таких як висока диверсифікація діяльності; ключова роль компетенцій персоналу; залучення наявного та генерування нового «кодіфікованого знання»; вагома частка інтелектуального капіталу та ін.

Продуктування якісного освітнього продукту неможливе без високої якості управління. Ключовими ознаками високої якості управління є орієнтація на споживача; зацікавленість персоналу у досягненні кінцевого результату; провідна роль «професійних керівників». Якщо вищий менеджмент ЗВО немає чітко визначеної стратегії діяльності закладу, механізмів її реалізації, то порушується функціонування складових системи, зростає кількість невідповідних рішень, виконання яких може призвести до непередбачуваних негативних наслідків.

При впровадженні концепції академічної доброчесності варто комплексно розглянути та вирішити вищенаведені проблеми, що може суттєво наблизити до вирішення питання підвищення якості освіти в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради - 2017. - № 38-39. - ст.380.

Олійник Л. М.

магістрант спеціальності «Менеджмент»,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

НЕДОЛІКИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПОГЛЯД СТУДЕНТА

Сучасні процеси глобалізації створюють нові тенденції в освіті, спонукають досягати нових результатів у вищій освіті, подолати недоліки існуючої системи підготовки фахівців. Забезпечити конкурентоспроможність випускників та престиж української вищої освіти у світовому освітньому просторі можна лише за умов впровадження нових технологій навчання. Тому Україна впроваджує нові, сучасні процеси розвитку вищої освіти. Головним процесом розвитку освіти було прийняття МОН Наказу № 49 від 23.01.2004 «Про затвердження програми дії щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004–2005 роки». Болонський процес дає змогу оновити та удосконалити навчальний процес. Але на шляху впровадження нових освітніх тенденцій є перешкоди.

По-перше, основною перевагою даного процесу є мобільність, тобто можливість продовжувати навчання в інших країнах і за допомогою стандартизації дипломів працевлаштовуватися в інших країнах. Але на даний час, практично неможливо реалізувати принцип мобільності студентів та викладачів, так як немає спрощеного переходу з одного університету в інший, налагодженої системи взаємодії між собою закладів вищої освіти.

По-друге, з'явилася нова система оцінювання – кредитно-модульна система (КМС). Функціонування КМС являє собою суму кредитів, які визначають можливості студента. Система спонукає до активної роботи студента впродовж семестру, вимагає ініціативності від студента. Але недоліками є те, що в умовах

КМС та великої кількості студентів в групі важко приділити багато уваги кожному студенту для отримання необхідних балів, збільшується навантаження на викладачів, і бали, накопичені під час семестру, не завжди відображають якість знань, а свідчать більш за все про активність студента [1].

По-третє, основна форма навчання за такою системою – це самонавчання, консультативно-індивідуальна форма навчання [2]. Безумовно, важливим є організація самостійної роботи студента. Проте, на даний час в Україні перехід до такої системи поки що неможливий, оскільки українські ЗВО до збільшення годин самопідготовки студента не готові матеріально. Для цього необхідна якісна наукова література, широка бібліотечна мережа і доступ до електронно-інформаційних носіїв.

По-четверте, більшість викладачів ведуть лекції монотонно, так як весь лекційний матеріал зачитують із листка – повільно, щоб студенти його конспектували. Також незрозумілим залишається, коли на лекційних заняттях потрібно конспектувати текст зі слайдів, який можна було отримати електронно від викладача. Насамперед в інших країнах, студенти самі спочатку ознайомлюються зі всіма завданнями, а саме: матеріалами, які використовуються на лекціях, презентаціями, різною літературою, а потім вже на лекціях відбувається інтерактивна бесіда, дискусії, висловлювання власних думок, при цьому функція викладача набуває іншого змісту, викладач стає навігатором, провідником, тим, хто допоможе розставити акценти, окреслити багато траєкторій, проаналізувати недоліки та переваги кожного і підштовхнути до народження самостійного висновку. Найважливішим тут є опанування алгоритмом логічного мислення, аналізу, творчого пошуку.

По-п'яте, практичне заняття не повинно проходити у форматі переказу матеріалу, студент не має переказувати вивчений лекційний матеріал. Практичне заняття – це визначення, врегулювання, вирішення конкретних завдань, за

допомогою технік, інструментів, певних засобів, про використання та роботу яких студенти мали змогу дізнатися з лекцій і самостійного опрацювання.

По-шосте, основне завдання університету полягає у науково-дослідній роботі, а не в розробці теоретичних лекцій, тобто у наданні змоги отримати практичні навички. Для цього потрібно університетам мати сучасну та інноваційну матеріальну-технічну базу, яка повинна постійно оновлюватися, так як вона зазнає як морального зносу внаслідок створення нових, більш прогресивних і економічно ефективних засобів, так і фізичного зносу внаслідок процесу експлуатації. Та для цього держава має вкладати кошти, знаходити інвесторів для модернізації.

По-сьоме, сучасного студента турбує ще одне питання – це можливість об'єднувати роботу та навчання. У цьому випадку далеко не кожен викладач може піти назустріч студенту, навіть якщо йдеться про роботу за спеціальністю. Це саме стосується і багатьох закордонних програм, зокрема Work & Travel, коли студенти вчасно не встигають закрити сесію – доводиться розставляти пріоритети, обирати важливіше.

Отже, в Україні є розуміння того, що потрібно робити рішучі кроки у напрямку обізнаності, сприйняття, розвивати загальний доступу до знань.

Враховуючи вищесказане, можемо зробити висновок, що для створення сучасної, перспективної освіти і для реального втілення європейських стандартів, на державному рівні повинні вирішуватись такі завдання:

- 1) перенести акцент на індивідуальну роботу зі студентом;
- 2) збільшити самостійну позааудиторну роботу студента з відповідним контролем викладача;
- 3) зменшити кількість студентів в академічній групі;
- 4) провести коригування системи обліку педагогічного навантаження викладача;
- 5) запровадити систему повторного прослуховування курсів для студентів, які не набрали мінімально необхідної кількості балів;

- б) вжити заходів, спрямованих на забезпечення студентів матеріально-технічною базою для здійснення повноцінної індивідуальної підготовки;
- 7) запровадити сучасні інтерактивні методи навчання [1].

Список використаних джерел:

1. Притика Ю. Проблеми впровадження стандартів Болонського процесу [Електронний ресурс] / Ю. Притика. – Режим доступу : <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=1146>.
2. Кійко О. Міфи і реальність «Болонського процесу» [Електронний ресурс] / О. Кійко. – Режим доступу : http://experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=16312.

Орищук І. О.

здобувач вищої освіти

(науковий керівник: к.е.н., доцент Гаєвська Л.М.)

Університет Державної Фіскальної служби України, м. Ірпінь

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА КОРПОРАЦІЯ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ УМОВАХ

В світовій економіці транснаціональні корпорації займають особливе місце в процесі глобалізації: їх діяльність лежить в основі інновацій, велика кількість припадає на міжнародну транзакцію, вони єдині хто контролює транскордону діяльність, тобто транснаціональна корпорація є активним учасником в процесі глобалізації.

Питання щодо взаємозв'язку транснаціональних корпорацій з національною економікою все більше привертає увагу в наш час, вплив яких на світове господарство стає все більш потужним. Новий етап розвитку світового господарства, що знаходить відображення у впливі на національні економічні системи характеризується як глобалізація.

Дане питання досліджувало багато зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема М. Бест, А.Брю, Дж. Данинг, М. Потер, А. Субботін, М. Шимаї, А. Гриценко, А. Колганов та інші [2, с.56].

Транснаціональні корпорації є рушійною силою, які відіграють головну роль у глобалізації світової економіки. В світі відокремлюють значу частку транснаціональних корпорацій, а саме 85 тис. од., в даний перелік також входять їхні філії, які контролюють 90% іноземних інвестицій, 85% світового експорту, 50% світового виробництва, також на підприємствах виробляють продукцію, що перевищує суму 10 тисяч доларів, там працює приблизно 100 млн. осіб [1].

Отже, загальні питання щодо територіального та економічного переділу світу, формування груп іноземних інвесторів та носіїв новітніх технологій у виробничій

та невиробничій сфері на сьогодні, всі ці питання вирішує транснаціональна корпорація.

Транснаціональна корпорація (за визначенням ООН) – це підприємства, що володіють виробництвом товарів або послуг або контролюють його за межами країни, в якій вони базуються [2].

Транснаціональна діяльність в нашій країні відрекомендована багатьма іноземними компаніями: німецькими, англійськими, американськими, російськими, південнокорейськими та іншими, кожна з яких має як позитивні так і негативні наслідки.

Згідно з даними сайту статистики обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну на 1 січня 2017 р. становили 39 млрд. 144,0 млн. дол., в порівнянні з 2016р., то на 10,8% більше за обсяг інвестицій в 2016 р.

Прямі інвестиції надішли в економіку країни з 143 країн світу, з даних країн було відокремлено десять країн світу у яких обсяг прямих інвестицій був значним, а саме 85%, станом на 1 січня 2017 р. в даний перелік потрапили такі розвинені країни: [1]

1. Кіпр – 9 млрд. 690,1 млн. дол.
2. Нідерланди – 5 млрд. 948,4 млн. дол.
3. Росія – 4 млрд. 327,4 млн. дол.
4. Велика Британія – 2 млрд. 008,7 млн. дол.
5. Віргінські острови (брит.) – 1 млрд. 683,1 млн. дол.
6. Німеччина – 1 млрд. 584,6 млн. дол.
7. Швейцарія – 1 млрд. 451,9 млн. дол.
8. Франція – 1 млрд. 294,5 млн. дол.
9. Австрія – 1 млрд. 268,2 млн. дол.
10. Люксембург – 964,2 млн. дол.

Взявши до уваги тенденцію швидкого розвитку транснаціональних компаній у світовій економіці, можна сказати, що транснаціональна діяльність має позитивні

та негативні сторони: позитивні наслідки – збільшення експортних можливостей, зміцнення виробничої та ресурсної бази, посилення процесів глобалізації, розширення передової технології; недоліки - уникнення сплати податків, передача країнам невідповідних технологій з жорстким обмеженням на продаж, також ТНК зневажають інтересами місцевих робітників, не дозволяють Україні управляти власною економікою [3, с.37].

Економічний локомотив глобалізації включають в себе транснаціональні компанії, національні трести і концерни, які мають багаточисленні зарубіжні відділи та філії, що роблять їх міжнародними компаніями, також глобалізація розширює анти конкурентну практику, як зі сторони міжнародних компаній, так і по відношенню до них.

Тому щоб припинити антимонопольну поведінку, як зі сторони міжнародних компаній, та по відношенню до них, для цього потрібно співпрацювати з відповідним органом – Антимонопольним комітетом [4], він буде контролювати поведінку міжнародних компаній.

Отже, транснаціональна корпорація є найбільшою силою міжнародного поділу праці на чинники міжнародних економічних відносин та світової економіки, їхня задача пристосовувати до змін та перетворювати в глобальні господарчі структури інвестиційну діяльність. Підсумувавши вищесказане, ТНК за допомогою вищих органів повинна стимулювати конкуренцію та забезпечувати рівні умови для всіх виробників країн, для того щоб не виникало різних суперечок між країнами.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [сайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>].
2. Шнипко О. Транснаціональні корпорації та проблеми транснаціоналізації українського ринку / О.Шнипко // Економіст – 2010. – №11.

3. Сорока І.Б. Транснаціональні корпорації і їхня роль у процесі активізації міжнародної інтеграції / І.Б. Сорока // Актуальні проблеми економіки – 2009. – №9. – С. 35-41.

4. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України [сайт: <http://www.kmu.gov.ua>].

Панченко О. О.

*здобувач кафедри дошкільної освіти,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси*

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Глобальною проблемою в Україні, та й в усьому світі, є екологічна ситуація, тому діяльність міжнародних організацій – Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Програма Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП) спрямована на розробку нових стратегій і тактик освіти й виховання підростаючого покоління у галузях навколишнього середовища. Екологічне виховання потребує безперервності в освіті, тобто воно повинно починатися у дошкільному віці і закінчуватися в старості. Зважаючи на це, завдання педагогів закладів вищої освіти (ЗВО) полягає у формуванні екологічно компетентного вихователя, який зможе навчити дітей дошкільного віку раціонально використовувати природні ресурси (дбайливо ставитись до земельних угідь, водойм, повітря), пояснити основні факти та закони природи (агрегатні стани речовин, утворення природних явищ і т. д.), популяризувати природоохоронні ідеї (охорона від антропогенних забруднень) серед дошкільників.

Відповідно до чинних програм ЗВО для правильного моделювання образів екологічної реальності у дітей дошкільного віку майбутній вихователь має оволодіти екологодоцільними знаннями про стан природного довкілля. У наукових доробках Н. Лисенко зазначається, що процес підготовки педагогів до освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку, чинником і компонентом якої є екологічне виховання, називається «екологізацією» [2, с. 74]. Екологізація передбачає

проникнення екологічних ідей, понять, принципів в освітню систему ЗВО в цілому. Тому, згідно змісту дисциплін природничого циклу у ЗВО формування екологічно компетентного педагога передбачає включення в пошуково-дослідницьку, творчу, трудову діяльність студентів завдань проєкологічного змісту [3, с. 99].

Нині, науково-технічна революція, яка відбулася в суспільстві не залишилась осторонь від освітньої системи ЗВО, тому особливе місце в екологізації освітнього процесу належить використанню нових інформаційних технологій. Так, майбутній вихователь повинен навчитися використовувати комп'ютерні (мультимедійні) технології для власної пошуково-дослідної діяльності, моніторингу, проектування, популяризації екологічних ідей та оволодіти практичними навичками використання ІКТ під час організації занять з довкілля у закладах дошкільної освіти (ЗДО) [1, с. 197].

Як показує досвід вітчизняних та зарубіжних науковців, застосування нових інформаційних технологій у ЗВО дозволяє мотивувати студентів до екологічної діяльності через візуалізацію навчального матеріалу, виконання практичних та проектних завдань, он-лайн участі у всеукраїнських та міжнародних семінарах, конференціях і т. д. Особливе місце відводиться оволодінню студентами навичками використання комп'ютерних програм, що допомагають вихователю ЗДО надавати навчальну інформацію, організувати навчально-ігрову діяльність дітей дошкільного віку, а також ділитися власним досвідом із колегами в усьому світі.

Саме тому, студент ЗВО має навчитися працювати із міжнародними пошуковими системами Alta Vista, HotBob, Open Text, довідковими каталогами LookSmart, Galaxy; публікувати власну інформації проєкологічного змісту на українських та міжнародних Web-серверах та брати участь в Інтернет-іграх екологічного змісту (наприклад гра «AQWA – екологія») з метою формування екологічної свідомості та практичних навичок проведення занять з довкілля в умовах закладу дошкільної освіти [3, с. 100].

Використання нових інформаційних технологій у ЗВО виступає альтернативним, віртуальним середовищем для формування екологічної компетентності студента та реалізації завдань екологічного змісту [1, с. 396]. Так, за допомогою програми Microsoft Office PowerPoint студенти можуть представляти власні екологічні проекти; у Microsoft Word вводити інформацію для публікацій матеріалів; Microsoft Office Publisher створювати листівки, брошури для поширення проєкологічної інформації; знаходити нову інформацію використовуючи різні Інтернет платформи; брати участь в обговореннях, семінарах та різних форумах з актуальних питань; дивитися відео-проєкти колег зарубіжних країн.

Отже, процес «екологізації» освітньої діяльності у ЗВО передбачає підготовку педагогів до екологічного виховання дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти. Ми з'ясували, що використання нових інформаційних технологій допомагає здійснити й організувати різні види екологодоцільної діяльності, що підвищують ефективність самостійної пошуково-дослідної діяльності студентів ЗВО та надають умови для формування екологічної компетентності у майбутнього вихователя.

Список використаних джерел:

1. Горопаха Н. М. Екологізація розвивального середовища дошкільного закладу / Н. М. Горопаха // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 65. – С. 395–401.

2. Лисенко Н.В. Еко – око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник / Н. В.Лисенко. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 352 с.

3. Міненко Г. М. Екологізація освіти – запорука ефективного виховання сучасної молоді / Г. М. Міненко // Стратегія сталого розвитку України: завдання освіти що до її реалізації: матеріали III Всеукраїнського форуму «Освіта для збалансованого розвитку» (Київ, 12–13 квітня 2017 р.). – Київ : Центр екологічної освіти та інформації, 2017. С. 98–101.

Пугачева О. В.

к.э.н., доцент,

доцент кафедры экономической информатики, учета и коммерции

Гомельский государственный университет

имени Ф. Скорины, г. Гомель, Республика Беларусь

НАУКА И ИННОВАЦИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В МИРОВОМ КОНТЕКСТЕ

Мир стоит на пороге глобальных изменений, в основе которых находится интеллектуальное пространство и общество. Республика Беларусь еще только формирует базу перехода на новый этап экономического и социального развития, но научные и инновационные возможности для этого уже имеются.

Актуальной проблемой оценки научной и инновационной деятельности организаций, предприятий и страны в целом является исследование подходов к ее анализу через систему различных показателей в тесной взаимосвязи с образованием и бизнесом.

Подходы к оценке развития науки и инновационной деятельности в стране на основе различных показателей. При рассмотрении перспектив развития отечественной науки и экономики отмечается, что Республика Беларусь смогла сохранить и обеспечить требуемое развитие научного потенциала как базу укрепления наукоемкости страны и ее интеллектуализацию на инновационной основе. Имеются в виду наличие научно-исследовательских структур и подразделений по различным направлениям творческого поиска, ученых со степенями и званиями, занятость в научной сфере, процент молодежи в науке, количество разрабатываемых программ фундаментальных и прикладных исследований.

В современной мировой практике существует множество показателей для определения уровня развития инновационной деятельности, оценивающих как человеческий капитал, знания, научно-технологическое развитие, так и некоторые данные фондового рынка. В систему таких индикаторов могут входить характеристика ресурсов и результаты инновационной деятельности. Анализ масштабов, состава и динамики инновационного потенциала обеспечивается совокупностью следующих групп показателей [1]:

- собственно инновации (источники информации о них, численность и состав персонала предприятия или организации, объем и структура используемых в инновационной деятельности основных производственных средств, затраты на инновации, результаты инновационной деятельности, анализ инновационной активности предприятия или организации);

- влияние инноваций на экономику и общество (технологическая структура экономики, экспорт и импорт технологий, рост производительности труда и занятость, вклад научно-технического прогресса, в прирост валового внутреннего продукта).

Существуют подходы к оценке научной и инновационной деятельности, основанные на учете изобретательской и патентно-лицензионной деятельности научных организаций.

Глобальный инновационный индекс (Global Innovation Index). И все же обобщающим показателем признается Глобальный инновационный индекс (ГИИ), который составляется на основе 81 критерия, объединенного в 7 основных групп: институты, человеческий капитал и исследования, инфраструктура, уровень развития рынка, уровень развития бизнеса, результаты в области знаний и технологий, а также творческой деятельности [2].

В десятку наиболее инновационных стран в 2017 году вошли: Швейцария (67,69 балла), Швеция, Нидерланды, США, Великобритания, Дания, Сингапур,

Финляндия, ФРГ и Ирландия. Чехия заняла 24 место, Польша – 38. На последних местах – Того, Гвинея и Йемен.

Беларусь заняла 88-е место из 130 в Глобальном инновационном индексе – 2017 и 38 – в Европе, набрав в совокупности 29,98 балла. Например, по качеству человеческого капитала она занимает в мире 36 место (41,9 балла), инфраструктуры – 67 (46,1 балла). Но по состоянию институтов – только 81 (54,1 балла), сложности открытия бизнеса – 65 (32,2 балла), сложности рынка – 90 (41,9 балла). Уровень знаний и технологий удостоились всего 61 места (21,7 балла). Хуже всего обстоят дела с творческими результатами. Здесь Республика Беларусь занимает лишь 123 место (11,7 балла). Такое положение объясняется как институциональными причинами, в том числе, отсутствием верховенства права и низким качеством регулирования (107 и 120 места), слабостью инновационных связей, так и недостаточной эффективностью логистики (112 место) и НИОКР, проблемами кредитования (126 место по соотношению кредитов частному сектору к ВВП), минимальным количеством венчурных сделок и т.п. Всего 124 место страна занимает по наличию нематериальных активов, 113-е – креативных товаров и услуг [2].

Эти проблемы перевесили такие преимущества страны, как простота открытия бизнеса, образование (12 место в мире), удельный вес квалифицированных работников и компаний, предлагающих обучение сотрудникам, количество патентов и сертификатов.

Оценка развития университетской науки. Развитие университетской науки в контексте мирового пространства можно рассматривать с различных позиций. Остановимся только на наукометрических показателях (индексы публикационной активности авторов или организаций, значимости публикаций в зависимости от научного веса журнала и т.д., используемые для оценки состояния и перспективности научно-исследовательской деятельности авторов и организаций, их сравнения и ранжирования в различных рейтингах).

Их позволяют определить некоторые международные рейтинги. Например, в рейтинг лучших университетов мира по версии авторитетного Times Higher Education вошел только единственный вуз из Беларуси — Белорусский государственный университет, но и там он находится ниже 800-й строчки. При этом из соседних стран в список попали 11 польских, 5 украинских, а также по 2 литовских, латвийских и эстонских вуза.

Место белорусской науки в мире в 2015 году на основе InCitis (в базе данных Essential Science Indicators (ESI), являющейся агрегирующей надстройкой над библиометрической системой Web of Science), среди 226 стран определилось следующими показателями: 66 позиция по числу публикаций в Web of Science Core Collection, 73 позиция в мире по числу цитирований в Web of Science Core Collection, 122 позиция в мире по средней цитируемости статей, 102 – по количеству высокоцитируемых белорусских публикаций [3].

Такие результаты заставляют задуматься над путями реализации планов инновационного развития страны и широкого внедрения «цифровой экономики». Судя по оценкам показателей различных рейтингов, наличие образованных работников и налоговые льготы не дадут ожидаемых результатов при доминировании административно-командных методов, отсутствии верховенства права и недостаточности финансирования.

Список использованных источников:

1. Пугачева, О.В. Маркетинг инноваций: региональный аспект: монография / О.В. Пугачева; М-во образ. РБ, Гом. гос. ун-т им. Ф. Скорины.- Гомель: М-во образ. РБ, Гом. гос. ун-т им. Ф. Скорины. 2005.- 238 с.

2. Сайт WIPO Всемирной организации интеллектуальной собственности. URL: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2017/article_0006.html

3. Использование платформы Web of Science для планирования, представления и анализа научных исследований. URL: <http://content.nlb.by/content/dav/nlb/portal/content//File/Portal/Novosti/2017/March/15.03.2017/workshop/seminar2017.pdf>

Симоненко М. О.

*учень (науковий керівник: к.е.н., доцент Шульга В. І.),
Черкаський фізико-математичний ліцей (ФІМЛІ), м. Черкаси*

ІННОВАЦІЇ У ВИРОБНИЦТВІ АВТОРСЬКОЇ КОСМЕТИКИ НА ЧЕРКАЩИНІ. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З давніх часів косметику розподіляли на ту, що маскує і ту, що очищає. Зараз ми використовуємо терміни декоративна і лікувальна, хоч значення від цього не змінюється. Але тисячі років тому в декоративній косметиці використовували виключно натуральні компоненти, тобто ті, які шкоди організму не наносили, але в наш час в пріоритеті над здоров'ям стоїть краса, і найголовніше собівартість, саме тому через певний час користування декоративною косметикою ми можемо помітити вугрі на тілі, або інші ознаки дисбалансу в організмі. Перевага авторської натуральної косметики полягає в тому, що виробник намагаються винайти ідеальний продукт, який і зможе одночасно замаскувати дефект на шкірі і вилікувати його.

В стародавній Русі жінки з метою прикрасити свою зовнішність широко використовували натуральні продукти: молоко, мед, квас та ін.. Для вмивання застосовували настої різних рослин, зокрема любисток; в якості рум'ян використовували буряк і моркву; для відбілювання шкіри обличчя - кисле молоко, сік квашеної капусти [1].

Аналізуючи демографічну обстановку Черкаської області, можемо помітити, що 57% населення проживає в містах, жіночого населення на 8% більше ніж чоловічого [2]. Враховуючи це, та той факт що мешканці міст більш вразливі до стресів, п'ють хлоровану воду, дихають забрудненим повітрям, що в поєднанні з намаганням вести активний спосіб життя та бездоганно виглядати, виникає необхідність використання натуральних косметичних засобів, нешкідливих для

стану здоров'я. Вони допоможуть зміцнити здоров'я та імунітет, а також виглядати бездоганно.

Натуральна косметика добре сприймається шкірою і не викликає алергічних реакцій. Це велика перевага перед нафтохімічними продуктами, які всупереч красивим заявам виробників завдають величезної шкоди здоров'ю. У міру використання косметики на підставі синтетичних елементів будуть все більш яскраво виражатися негативні наслідки. У їх складі присутня велика кількість ароматизаторів, консервантів штучного походження, що підвищує термін зберігання. При цьому завжди можна купити недорого косметику з натуральних природних компонентів, які несуть тільки користь організму, а їх ефективність перевірена сторіччями. Якісна натуральна косметика - найкращий спосіб догляду за своєю зовнішністю.

На території Черкаської області, як і більшості території центральної України, ростуть такі лікарські трави як: адоніс весняний, айр, алое, глід, валеріана. звіробій, кропива, конвалія, лопух, пастуша сумка, ромашка та багато інших які використовуються для виготовлення ліків (зокрема місцевим підприємством Юрія-Фарм) [3].

Але в даний час, не зважаючи на чималі посівні площі, на території Черкаської області жодна лікарська рослина не вирощується промислово. Тобто відбувається заготівля сировини від населення. Візьмемо для порівняння звичайне мило без якого неможливо уявити будь-яку родину і проаналізуємо його складові.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика складу мила

Мило	Складові	Вартість
Авторська робота	Мильна основа, натуральна (рослинна) олія, натуральний барвник (4-7 крапель), натуральний ароматизатор (3-7 крапель)	до 17 грн
Фабричне	Класичну основу промислового мила складають натрієві солі аліфатичних кислот кокосової олії та яловичого жиру, взяті в співвідношенні (15-25)/(75-85). До складу промислового мила в 99% випадків входять сульфати, інші компоненти лише надають милу хімічних властивостей.	від 35 грн

З наведеного прикладу очевидно що вартість корисного авторського (натурального) мила майже у два рази менша ніж шкідливого промислового (хімічного). Слід зазначити, що собівартості звичайного мила європейської компанії *Balea* становить 1,5 євро (близько 49 грн.).

Враховуючи вище вказане, а також те, що за даними Державної служби статистики, індекс сільськогосподарської освоєності земель Черкаської області складає 0,69 [4], вважаємо що малий бізнес з виготовлення авторської натуральної косметики в Черкаській області має великі перспективи. Поряд з цим теоретичні аспекти його функціонування потребують подальшого поглибленого вивчення для розробки практичних рекомендацій щодо використання незадіяних сільськогосподарських угідь під вирощування лікарських рослин.

Список використаних джерел:

1. Калинкина Г.И. Фармакогностическое исследование эфирно-масличных растений флоры Сибири: Автореф. дис. докт. фарм. наук. М., 1996. 45 с.
2. Демографічна ситуація в Черкаській області. Експрес випуск. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua/>
3. Лікарські рослини і їх застосування в народній медицині. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mednarodna.com.ua/8271-lekarstvennye-rasteniya-i-ih-primenenie-v-narodnoy-medicine.html>
4. Подзерей Р.В. Екологічний стан земельних ресурсів Черкаської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Zemleustriy/article/>

Сирота С. В.

*учень (науковий керівник: к.е.н., доцент Шульга В. І.),
Черкаський фізико-математичний ліцей (ФІМЛІ), м. Черкаси*

ІННОВАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В МАЛОМУ БІЗНЕСІ

У зв'язку зі стрімким збільшенням цифрової обробки даних, рівень ризику кіберзагроз зростає з кожним роком все більше і більше. І сьогодні перед керівником будь-якого підприємства одним із найважливіших завдань є розуміння критичності ризиків стану кібербезпеки та належне управління ними. До недавнього часу лише великі компанії, органи національної безпеки забезпечували в себе інформаційну безпеку, що відповідає належному захисту. Сьогодні ж організації практично всіх сфер діяльності змушені оперативно реагувати на кіберзагрози і належним чином протидіяти кібератакам. [1, с.21-22]

За даними які опубліковані у звіті з інформаційної безпеки за 2017 рік від компанії Cisco, приблизно в кожному четвертому випадку організація, піддалася атаці, втрачає бізнес-можливості. Четверо з десяти опитаних повідомляло, що подібні втрати мали велике значення. Кожна п'ята організація втратила замовників внаслідок кібератак [2].

На наше глибоке переконання, інформаційна безпека - це насамперед захищеність систем обробки та зберігання даних, також це поняття можна розшифровувати як – план дій, спрямованих на забезпечення захищеності від несанкціонованого доступу, оприлюднення, руйнування, запису, внесення змін та використання конфіденційної інформації.

На будь-якому підприємстві необхідно створити цілісність і впорядкованість інформаційного поля для забезпечення контролю та прозорості бізнесу. Інформаційне поле компанії, візуалізацією якого є ІТ служба, по своїй суті є віддзеркаленням основного бізнесу.

Інформаційна безпека бізнесу потребує розумних інвестицій. Інвестиції залежать від розуміння та можливих наслідків самої проблеми порушення інформаційних кордонів бізнесу. Відповідно до результатів проведеного опитування, можемо стверджувати, що представники малого бізнесу Черкащини, завдяки жорсткій конкурентній боротьбі, дуже добре розуміються на проблемах інформаційної безпеки. Більшість з них інвестують власні кошти на підтримання недоторканості своєї комерційної інформації та інформації щодо своїх клієнтів і продуктів.

Ідеальної безпеки не існує, але продуманість організаційно-технічних заходів лежить в основі і правильної інвестиційної політики, і правильної технічної політики будь-якої організації. Тобто, потрібно інвестувати не лише в рекламу та будь-які інші способи залучання клієнтів, а й в забезпечення інформаційної безпеки.

Сьогодні інформація вирішує все. Але щоб «володіти світом», треба свою інформацію захищати.

В малому бізнесі цим повинні займатись 1-2 особи. Вони повинні повністю контролювати робочі місця тих, хто так, чи інакше зв'язаний з роботою за комп'ютером. Проста статистика 52% працівників використовують від 2 пристроїв для роботи. А тепер уявімо, що кожен такий пристрій має доступ до конфіденційної інформації підприємця.

Ті, хто займаються інформаційною безпекою підприємця повинні мати повний контроль програм, контроль пристроїв та мати повний веб-контроль. Вони повинні ставити важкі паролі на аккаунти напряму зв'язані з підприємницькою діяльністю. Серед людей, розповсюджена думка, що не варто придумувати якісь важкі паролі, адже, якщо захочуть зламати - то зламають. Насправді, це не так.

Важкі паролі відбивають 80% атак, а такі паролі, як qwerty, 1-8 – (самий стандартний пароль, у 10% користувачів такий стоїть) - їх дуже легко відгадати та зламати.

Таким чином все вище сказане спонукає підприємців шукати шляхи забезпечення своєї інформаційної безпеки. На превеликий жаль більшість опитаних представників малого бізнесу Черкащини не мають фінансової можливості утримувати на підприємстві кваліфікованих спеціалістів з інформаційної безпеки, тому вирішують зазначену проблему на власний розсуд, що дає зловмисникам певний шанс, а дослідникам окресленої проблеми – поле діяльності.

Список використаних джерел:

1. Безверха К.С. Дослідження сучасного стану кіберзагроз. / Інформаційна безпека та комп'ютерні технології: Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 20-22 квітня 2017 року, м. Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – 211 с.
2. Cisco. Річний звіт з інформаційної безпеки, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cisco.com/c/dam/m/digital/elqcmcglobal/witb/1301152/ReportUKR.pdf>.

Сугак А. А.

*(науковий керівник: к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та психології Лещенко І.Т.),
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси*

ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА

Проблеми ключових формування компетентності саморозвитку обумовлена потребою особистості у самореалізації. Компетентність саморозвитку визначається як вища форма розвитку особистості, прояв її самореалізації, одна з ключових компетенцій фахівця.

Різні аспекти професійного саморозвитку, професійно-особистісного самовдосконалення представлено у низці досліджень українських та зарубіжних вчених: аналіз процесів оновлення професійної освіти представлено у ряді досліджень Г.Артемчука, С.Гончаренка, А.Грецова, В.Кременя, А.Маркової, В.Поповича, Г.Січкаренка, В.Фокіної, Д.Чернілевського, А.Шаповалова та ін.; положення філософії розвитку й професійної освіти досліджують В.Віндельбанд, В.Кремень, С.Кримський, А.Печчеї, С.Франк; питання професійного саморозвитку педагога досліджують І.Дережа, Л.Коробка, В.Вітюк, Ю.Рева, О.Остапчук, М.Морозова, Г. Топчій; теорія організації навчального процесу у вищій школі представлена у працях В.Андрущенка, А.Вербицького, Л.Пуховської, Н.Чибісової.

Проблема саморозвитку особистості на різних історичних етапах розвитку суспільства була об'єктом осмислення різних філософських та педагогічних шкіл. У них відображалися практики саморозвитку, досвід роботи над собою видатних людей, представників різних історичних епох, обґрунтовувались індивідуальна і соціальна значущість самовиховання, самоосвіти, самовдосконалення тощо. Мислителі багатьох народів протягом тривалого часу фіксували у своїх ученнях та

концепціях сутнісні риси усвідомлених форм саморозвитку особистості, залежність їх спрямованості від домінуючих цінностей, матеріально-економічних відносин, релігійних доктрин на конкретно-історичних етапах розвитку людства (Конфуцій, Сократ, Платон, Аристотель, Сенека, І.Лойола, Д.Локк, М.Монтень, Г.Гегель, І.Гете, І.Кант, Т.Манн, Й.Песталоцці, Ж.-Ж.Руссо, І.Фіхте, К.Ушинський).

Дослідження усвідомленого саморозвитку (самовиховання, самоосвіта, самостворення, самовдосконалення) особистості активізувалися у другій половині ХХ століття, зокрема визначилось три основні напрямки аналізу цього явища: психолого-педагогічний, філософський і соціологічний. Вагомий внесок у розробку психолого-педагогічного аспекту саморозвитку зробили О.Бодальов, О.Ковальов, Ю.Самарін, Л.Сапожнікова, В.Селіванов, В.Сухомлинський, О.Кочетов, Л.Рувінський та ін.

У нашому дослідженні ми спробуємо розглянути основні поняття проблеми професійно-особистісного саморозвитку педагога, окреслити їх головні ознаки та визначити завдання і шляхи професійного зростання педагогів.

За словниками, саморозвиток – це: 1) розумовий або фізичний розвиток людини, якого вона досягає самостійними заняттями, вправами; 2) розвиток кого-, чого-небудь власними силами, без впливу, сприяння яких-небудь зовнішніх сил; 3) саморух.

У педагогічних дослідженнях саморозвиток – це прагнення людини до виявлення, усвідомлення та вдосконалення своїх особистісних якостей. Цей процес розглядається як становлення й інтеграція в педагогічній діяльності особистісних, професійних якостей і здібностей, методологічних, методичних, дослідницьких знань і вмінь, але головне – це активне якісне перетворення педагогом свого внутрішнього світу, яке приводить, власне, до самоактуалізації та реалізації його творчого потенціалу [1, 20].

Усвідомлений саморозвиток є один з головних рушійних прагнень, що ведуть до самого процесу самоствердження. У сучасних умовах демократизації

суспільства, де поширюється свобода та зростає роль відповідальностей особистості саморозвиток стає не тільки необхідним, а й незамінним фактором становлення та розвитку, соціалізації та індивідуалізації. Без усвідомленого, вольового саморозвитку особистості не може бути досягнуто цілісності, соціальної зрілості особистості. Усвідомлений саморозвиток особистості здійснюється, як правило, у формах самовиховання і самовдосконалення.

У процесі особистісно-професійного розвитку особистості педагога (на всіх її рівнях за структурно-динамічною концепцією К. Платонова) можна виокремити такі прогресивні зміни:

1) зміна спрямованості особистості та її ставлень (кола інтересів, бажань, системи потреб, мотивів: перевага потреб самореалізації та саморозвитку, мотивів досягнення, підвищення креативності);

2) накопичення досвіду та підвищення кваліфікації (удосконалення знань, умінь та навичок, зростання компетентності, засвоєння нових алгоритмів розв'язання професійних завдань);

3) розвиток уваги, пам'яті, підвищення рівня саморегуляції, здатності до оптимального вибору дій у нетривіальних ситуаціях;

4) розвиток професійно важливих якостей відповідно до специфіки діяльності; підвищення особистісно-ділових якостей, морально-естетичних якостей [2, 211].

Узагальнюючи практичні напрацювання в напрямі професійно-особистісного саморозвитку педагогів, визначимо завдання, види діяльності, форми, методи його стимулювання у педагогів. Зокрема, до завдань професійно-особистісного саморозвитку віднесемо: формування у педагогів здатності мислити неординарно, вироблення навичок обґрунтування власних позицій і життєвих цінностей, розвиток уміння співпрацювати, вступати у партнерський діалог, виявляючи при цьому толерантність, педагогічний такт, доброзичливість.

Ці завдання досягаються через: формулювання цілей діяльності; усвідомлення значення діяльності; визначення засобів досягнення мети; аналіз труднощів

досягнення мети і способів їх подолання; створення програм самовдосконалення, вироблення професійно-особистісної стратегії розвитку, прогнозування професійної діяльності, розробку стратегії вирішення професійних проблем; здійснення аналізу і самоаналізу власної діяльності; залучення педагогічного колективу до спільного вирішення проблем, а також з допомогою таких форм і методів: евристичні бесіди, презентації, дискусії, мозкова атака, метод „круглого столу”, ділові ігри, конкурси практичних робіт з їх обговоренням, тренінги, колективні рішення творчих завдань, кейс-метод як розгляд конкретних професійних ситуацій, практичні вправи, моделювання ситуацій, включення студентів у рольові та ділові ігри, творчі дискусії, семінари-практикуми, семінари-ігри, семінари-шоу, тренінги, моделювання педагогічних ситуацій, складання педагогічних проєктів, упровадження акмеологічних карток „учителя-майстра”, складання професійно-особистісних автопортретів, які сприяють формуванню позитивної „Я-концепції”, розвитку творчого мислення.

Умовами стимулювання професійного саморозвитку є: програмно-цільове забезпечення позитивної мотивації; створення рефлексивного середовища; набуття досвіду інноваційної педагогічної діяльності; оволодіння знаннями та навичками професійного самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Е.А. Ціннісна природа усвідомленого саморозвитку особистості: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 „Соціальна філософія та філософія історії” / Коваленко Е.А. – Харків, 2005. – 20 с.

2. Мирончук Н.М. Професійно-особистісний саморозвиток майбутнього педагога: сутнісні характеристики та шляхи формування / Н.М. Мирончук . – Київ, 2013. – Випуск 76. – С. 209 – 214.

Татарова К. В.

(научный руководитель: д. э. н, профессор С.А. Охрименко),

Экономическая Академия, г. Кишинев, Республика Молдова

ИННОВАЦИИ В БЕЗОПАСНОСТИ МОБИЛЬНЫХ УСТРОЙСТВ ANDROID

Рынок мобильных устройств пережил большой рост. Устройства создаются десятками производителей, работают под управлением разных платформ, под них написано огромное количество приложений, каждое из которых может нести риск. Зачастую на мобильном устройстве обрабатывается информация, относящаяся к персональным данным и, составляющая коммерческую тайну.

В 2012 году 99% всех вредоносных программ для мобильных устройств, обнаруженных «Лабораторией Касперского», были нацелены на платформу Android [1].

Существует несколько причин появления угроз Android. Во-первых, платформа Android стала наиболее распространенной ОС. Во-вторых, это открытость системы. Она заключается в доступности кода, простоты создания приложения, возможности устанавливать приложения не только из официального каталога приложений. В-третьих, фрагментация платформы привела к сложности оптимизации приложений и отсутствию использования функциональности новых версий на устаревших моделях. Производители устройств самостоятельно развивают кодовую базу для достижения большей функциональности и производительности. Побочным результатом этой деятельности становятся уязвимости и слабости в системе. Вредоносное ПО использует эти уязвимости для повышения прав и преодоления защитных механизмов.

Основными проблемами безопасности мобильной ОС Android являются несвоевременность или невозможность получения обновлений, обход защиты

самим пользователем, отсутствие корпоративной политики безопасности для мобильных устройств.

Также, к основным угрозам и атакам на Android относят: СМС-троянцы, коммерческие программы-шпионы, рекламные модули, эксплойты для получения полного доступа к системе мобильного устройства.

Популярность платформы Android привлекает все больше злоумышленников. Для того, чтобы обезопасить физический доступ устройства следует использовать блокировки (PIN, пароль, биометрия, росчерк), шифровать память устройства и внешней SD-карты, дополнительно устанавливать антивирус. При необходимости использовать возможность удаленной очистки данных, а также проводить анализ защищенности приложений.

Список использованных источников:

1. Угрозы безопасности мобильных устройств Android [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.kaspersky.ru/resource-center/threats/android-mobile-threats>.

Тулуб О. М.

докторант кафедри менеджменту та економічної безпеки,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В час інновацій, коли звичні схеми взаємодії та мотивації не працюють постала проблема розробки та впровадження докорінно нових методів залучення студентів до наукової діяльності. На сьогодні основою такої мотивації є: зв'язки, бренд та освіта. Пріоритетне значення набуває фактор корисності. Ефективність мотивації полягає не лише у її матеріальній сутності, необхідно також враховувати можливість отримання корисних ділових зв'язків. В цьому питанні ключовим є бренд освітнього закладу. Також необхідним є принципіальна зміна традиційної системи освіти, що базується на конспектуванні лекцій та зазубрюванні матеріалу. Студент, який під час навчання не виконував ніякої іншої роботи не може проявляти ініціативу, через те, що просто не звик.

Для початку студентів необхідно привчати до самостійного пошуку інформації при виконанні завдань, аналізу своєї роботи та отриманні досвіду у роботі. Першим кроком на шляху мотивації студентів є конкуренція, що підштовхує до навчання, до прояву ініціативи, а як результат цікавість до наукової роботи. Остання у майбутньому може бути вагомою перевагою на ринку праці. Якщо студенти с першого курсу будуть «заряджені» на конкуренцію, то їм зацікавити займатися науковою буде не складно.

На початкових курсах необхідно проводити групові/командні заняття для вирішення таких задач:

- розвиток комунікативних здібностей;

- отримання досвіду роботи в команді;
- розвиток креативних здібностей;
- розвиток дивергентного мислення;
- розвиток вміння «переконувати».

Такі групи повинні формуватися на базі психологічного тесту, що міститиме інформацію про характер кожного студента. Основним принципом формування групи є «несумісність» характерів. Такий підхід сприятиме досягненню цілей групової роботи.

До наукової роботи слід залучати студентів, що володіють певними якостями. Основною перевагою є наявність у студента здатності сприймати та відтворювати думки інших. Основними критеріями оцінки здатності студентів до наукових досліджень є:

- бажання навчатись;
- успіхи у наукових роботах;
- бажання та готовність брати участь у наукових дослідження та організації наукових заходів;
- великий кругозір та ерудиція;
- вміння працювати у команді;
- аттрактивність;
- наявність наукових праць;
- потяг до участі в університетському житті.

Для підвищення активності студентів у науковій роботі необхідно впровадити механізм матеріального стимулювання для тих студентів, що займаються наукою у вигляді надбавок до стипендій за участь у наукових конференціях, публікації у наукових збірниках, участь у грантах і т.д.

Раціональна організація системи наукової роботи буде стимулювати підвищення якості освіти та дасть студентам перевагу на ринку праці. Також наукова діяльність дасть їм змогу реалізовувати себе з творчої сторони і дасть

можливість заробити додаткові кошти. Крім того, активна наукова робота дасть змогу набути цінних навичок та досвіду, що допоможе у побудові майбутньої кар'єри або створення бізнесу.

Для успішної науково-дослідницької роботи необхідно надати усі умови, щоб процес навчання був не у формі обов'язку, а з інтересом від самого студента. Одним із заходів, що заохочують молодь до науки є включення освітніх курсів за кордоном, наприклад протягом року для студентів 3-4 курсів усіх спеціальностей з метою надати можливість попрацювати в лабораторіях, дослідити наукову роботу за кордоном.

Наведемо низку заходів, що зможуть урізноманітнити процес навчання та підвищити якість освіти, і зацікавити до науки:

- проведення практичних занять безпосередньо в умовах наближених до реальних;

- проведення спеціальних курсів, тренінгів та дисциплін з інноваційної тематики для стимулювання студентів до самостійних розробок та досліджень;

- залучення студентів до участі у різних наукових конференціях, дебатах, круглих столах, конкурсах, розробки бізнес-планів.

Займатися наукою повинно бути цікаво, престижно та вигідно як з матеріальної точки зору так і з точки зору престижу у суспільстві.

Турченяк О. В.

*к.е.н., викладач Черкаської філії ПВНЗ «Європейський університет»,
голова Регіональної ради підприємців в Черкаській області*

ТЕНДЕНЦІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Наша країна за останні десятиліття показала на практиці взаємозалежність економіки країни, її галузей із наукою та інноваціями. Звичайно, що на будь-який процес, чи то економічний, соціальний, освітній чи науковий потрібен замовник. Раніше, в переважній більшості, це була держава, сьогодні в певній мірі таку функцію виконує приватний бізнес. Однак, не може існувати наука, інновації і винахідництво окремо само по собі. Все це такий самий напрям господарювання, як виробництво автомобілів, верстатів або вирощування збіжжя й випікання хлібу.

Відсутність системних підходів з боку влади до розвитку науки та інноваційної діяльності відзначається надзвичайною неефективністю державних програм, оскільки із щорічним зростанням потреб обсяг фінансування цієї галузі суттєво скорочується. Більше того, надмірний бюрократизм і низький рівень контролю якості та прикладної результативності наукових розробок, конкурентоздатність наукових розробок на глобальних ринках практично повністю перетворили інноваційну діяльність на формалізований процес для здобуття вчених ступенів, зайняття певних посад, включення в роботу певних експертних комісій, тощо.

Вважаю, що змінювати цю ситуацію необхідно в першочерговому порядку для стабілізації інноваційного процесу, як фактору соціально-економічного розвитку України в сучасних глобалізаційних процесах. Саме інноватика здатна забезпечити розробку методологічних основ такого реформування і скласти перспективи подальших досліджень відповідного напрямку.

На думку представників реального, виробничого підприємництва, зараз одним із пріоритетів економічного зростання країни є розвиток науки. У країнах Західної Європи створені особливі відомства в апараті уряду, що займаються проблемами її розвитку. У розвинених країнах на науку витрачається до 4% ВВП.

Для порівняння, рівень витрат на здійснення наукових досліджень в Україні, які співвіднесено з розміром річного ВВП, в 2010 році становив 0,7%, то у 2016-му скоротився до 0,5%. Ще більш сумною ситуація видається, якщо дивитися на неї через призму девальвації курсу національної валюти: в 2010 році витрати на проведення наукових досліджень становили 8,1 млрд грн, тобто понад 1 млрд дол., а в 2016 році цей показник склав 11,5 млрд грн, або 427 млн дол. Таким чином, реальні витрати на науку в нашій країні (у доларовому еквіваленті) скоротилися більш ніж удвічі.

Рішення цієї проблеми можливе лише за рахунок збільшення попиту і ємності внутрішнього ринку наукомісткої продукції.

У багатьох міжнародних рейтингах, що визначають рівень інноваційності, Україна суттєво поступається багатьом країнам, які орієнтовані на зміцнення своєї економіки шляхом розвитку наукової галузі.

Наприклад, згідно з даними Глобального індексу інновацій (The Global Innovation Index), Україна в 2017 році посіла 50-те місце серед 127 країн. Цей рейтинг є глобальним дослідженням, здійсненим за методикою Міжнародної бізнес-школи INSEAD (Франція), Корнельського університету (Cornell University) і Всесвітньої організації інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization, WIPO). Ключова відмінність такого індексу від аналогічних – це не просто оцінка інноваційного потенціалу країни, а й співвідношення його з практичним втіленням, тобто зміною якості життя населення. У рейтингу інноваційних економік Bloomberg ("These Are the world's Most Innovative Economies") Україна цього року посіла 42-ге місце.

Зменшення чисельності науковців, секвестр бюджету веде до знищення науки, її нездатності впливати на розвиток економічних відносин. Інноваційне оновлення економіки країни неможливе в умовах ігнорування державою сучасних потреб науки, яка є генератором перспективних і конкурентоздатних розробок. Тільки держава через систему нормативно-законодавчих актів може налагодити механізм ефективної економічної політики і підвищити конкурентоспроможність у цілому.

Основними консолідованими завданнями, які сприятимуть інноваційному розвитку на рівні держави можуть бути:

- a) формування інноваційно-орієнтованої структури національної економіки;
- b) покращення організаційно-фінансової інфраструктури інноваційної діяльності;
- c) цілеспрямована підготовка кадрів високої кваліфікації для високотехнологічних галузей, а також менеджерів інноваційної діяльності;
- d) створення ринку інноваційної продукції, на якому буде забезпечений належний рівень захисту інтелектуальної власності;
- e) широке застосування в усіх галузях економіки і сферах суспільного життя інформаційно-комунікаційних технологій;
- f) вдосконалення системи державної підтримки інноваційної діяльності та її регулювання;
- g) підвищення інноваційної культури суспільства.

Все це необхідно включити до проекту стратегії інноваційного розвитку України та, відповідно, її впливу на формування ВВП.

Адже показовим є аналіз впровадження інновацій в українській промисловості: за період з 2000 по 2016 роки, частка підприємств, що впроваджують інновації, збільшилася з 14,8% до 16,6%, при цьому частка інноваційної продукції в загальному обсязі промислового виробництва зменшилася з 9,4% до 6,1%, тобто в півтора рази. Але цей парадокс існує лише, якщо подивитися

поверхнево: насправді, останніми роками спостерігається істотне зростання частки фінансово-промислових груп, які захоплюють ключові сегменти внутрішнього ринку. А на зовнішніх ринках збуту превалюють українські підприємства із сировинним характером виробництва (максимум товари проміжного використання, тобто напівфабрикати).

За чий же рахунок здійснювалися інновації в нашій економіці? Виключно за рахунок внутрішніх резервів підприємств, тобто їхніх оборотних коштів. Серед джерел фінансування інноваційної діяльності 95% — це власні кошти підприємств (порятунок потопальників — справа рук самих потопальників). Певна логіка тут є: хочеш бути конкурентним, завойовувати ринки, отримувати переваги за якістю та ціною – інвестуй в інновації. Правда, є й інші інструменти захоплення ринкової ніші: преференції від держави, отримані в результаті лобізму, пільги, державне замовлення, регульовані тарифи.

Якщо проаналізувати структуру витрат на наукові дослідження в Україні, то ми побачимо лише зростання експериментальних досліджень, а також невеликий сплеск прикладних досліджень. З 11,5 млрд грн, витрачених на інновації 2016 року, 6,7 млрд грн було виділено на експериментальну частину, 2,5 млрд грн – на прикладні дослідження. Водночас на фундаментальну науку було витрачено 2,2 млрд грн, тобто менше еквівалента 100 млн дол. (інноваційний бюджет середньої європейської фармацевтичної компанії).

Глобальні тенденції розвитку світової економіки обумовлюють специфіку структурних і технологічних характеристик економік окремих держав, визначаючи їх залежність від зовнішнього середовища і міжнародного поділу праці. У цих умовах ключовими вимогами для забезпечення стійкості національного господарства стають цілеспрямована міжнародна кооперація та інноваційний розвиток із підтримкою високої конкурентоспроможності економіки і забезпечення національної безпеки.

Економічне зростання є ключовою кількісною характеристикою економічного розвитку і демонструє головну траєкторію розвитку суспільства через зміну фізичних обсягів виробництва і споживання товарів і послуг. На якісному рівні економічне зростання перебуває в прямій залежності від інноваційності національного виробництва, специфіки використання результатів науково-технічного прогресу і розвитку продуктивних сил в часовому періоді. Ця залежність проявляється в значеннях показників продуктивності праці, поширеності технологій, ефективності виробництва та конкурентоспроможності в цілому. І тут виявляється подвоєність впливу глобалізації на інноваційну діяльність.

З одного боку, в глобалізованому просторі країна отримує можливість розширення спектру інноваційної діяльності та підвищення рівня науково-технічного розвитку. Цьому сприяє реалізація потенціалу конкретної держави шляхом включення національних досягнень у більше число коопераційних ланцюжків при створенні інноваційних продуктів.

З іншого боку, основними господарюючими суб'єктами, що діють в глобальній економіці, є не окремі країни, а транснаціональні корпорації і альянси, що представляють інтереси різних держав.

Тим самим глобалізація в значній мірі нівелює значимість локальних внутрішніх національних нормативно-правових актів, змушуючи держави, які хочуть брати участь в світових інноваційно-виробничих процесах, виробляти внутрішні норми законодавства з урахуванням єдиних вимог регулюючих документів міжнародного значення. При цьому зміни, що викликані науково-технічним прогресом, мають нерівномірний характер, і в міжнародній економіці відбувається розподіл позицій між різними країнами за окремими напрямками наукової та інноваційної діяльності, що визначає їх конкурентоспроможність, рівень міждержавної диференціації і, відповідно, позначається на динаміці економічного зростання.

Отже, інновації, як фактор економічного розвитку, виступають невід'ємним явищем економічних процесів і характеризуються не лише комерціалізацією винаходів, що ототожнюється з їх окупністю. Адже одержання нових технологій, видів продукції та послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального й інших результатів інноваційної діяльності є результатом не лише меркантильного інтересу їх авторів, а формуються під впливом застосування наукових здібностей й ініціатив окремих членів соціуму.

Саме тому запровадження найбільш ефективних моделей інноватики та запровадження в науковій діяльності та винахідництві принципів державно-приватного партнерства здатне не тільки забезпечити конкурентну здатність окремого суб'єкта господарювання на міжнародних ринках, а й змінити економічну ситуацію в країні. Адже приватний бізнес працює в рамках практичних та реально оцінюваних результатів діяльності.

Тютюнник О. В.

магістрант, спеціальність «Менеджмент»,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день вища освіта населення для економічного розвитку України є важливим фактором. Саме освіта у великій мірі визначає еволюцію світового співтовариства, в якому росте усвідомлення ролі освіти як інструменту стійкого розвитку та забезпечення добробуту населення [1].

У ХХІ ст. здійснюється перехід до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому для подальших економічних і соціальних кроків розвитку головне значення відводиться якості людських потенціалів, рівню освіченості і культури. При інтеграції і глобалізації соціального, економічного і культурного процесів, які відбуваються у світі, для перспектив оновлення нашої держави у найближчих двох десятиліттях потрібно глибоко модернізувати систему вітчизняної освіти.

У наукових працях можна знайти численну кількість публікацій на цю тему, але не достатньо викладеним залишається питання, що пов'язане з дослідженнями взаємозв'язків якості освіти з державним регулюванням у сфері освіти, потребами роботодавця і можливостями ВНЗ України.

Рівень технологічного розвитку будь-якої країни позначається не лише на її економічній могутності та добробуті населення, але й на позиції у світовій спільноті, можливостях інтегруватись у економіку та політику інших країн, і на здатності розв'язати проблеми національної безпеки. Але, в той же час, рівні розвитку та використання сучасної технології у тій чи іншій державі можливо визначити не лише завдяки наявній матеріальній базі, а головним чином – за рівнем

інтелектуалізації суспільства, за його здатністю знаходити, засвоювати і використовувати нову інформацію. Це усе істотно позначається на рівні розвитку освіти в державі [2].

В умовах визнання пріоритету євроінтеграції України до ЄС виникла потреба освітян і науковців взаємодіяти з реальним економічним простором, налагодити форми і механізми зв'язку з фінансовим, соціальним інститутом задля вирішення нового ринкового завдання – підготувати висококваліфіковані кадри, які б відповідали потребам ринку праці, впровадити наукові дослідження в сучасному виробництві, тощо [2].

Основні фактори, які можуть вплинути на зниження якості освіти в Україні, можуть бути внутрішніми (пов'язані з викривленням сприйняття та провадження в життя положень ЗВО кредитно-модульної системи, котрі сповільнюють підвищення рівня знань у студентів) і зовнішніми (пов'язані з впливом інших держав на систему освіти в Україні).

Внутрішніми факторами є:

- підвищений обсяг матеріалів, які потрібно опрацьовувати самостійно. Самостійно опрацьовувати доводиться більш ніж 50-60% матеріалів навчальної програми;

- накопичувальна система оцінок. Проведення заліку та екзамену при цій системі втратило свою цінність, тому що, по факту, це призвело до повернення системи «автоматичного оцінювання», знайомого нам з минулих часів, коли без присутності на заліку кращі студенти могли отримати високі оцінки;

- оцінка отримує середньозважене вираження. Це означає, що оцінювання знання і навчального досягнення студента вираховується за допомогою формули, коли враховуються години, відведені на визначений обсяг роботи. Студентам потрібно обов'язково відвідувати усі навчальні заняття (лекції, практичні заняття, колоквиуми), тому що кожен вид роботи потрібно оцінити;

- Україною укладено безліч міжурядових міжнародних угод щодо взаємного

визнання документів про освіту, наукового ступеню та вченого звання. Але ЗВО України, котрі спільно з ЗВО інших країн запроваджують спільні програми та присвоюють визнані у світі дипломи, дуже мало;

– в Україні держава є замовником освітніх послуг. Відповідно цього формується і сам стандарт послуг. Тому автономія українських ЗВО є номінальною.

Зовнішніми факторами впливу на якісь освіти є:

– низький обсяг фінансування з держбюджету;

– низький рівень науково-дослідної роботи ЗВО на сучасному етапі розвитку освіти і науки;

– незадовільний стан інноваційності освіти;

Для того, щоб покращити ситуацію в сфері освіти та підвищити її авторитет і якість, необхідно активізувати сили роботодавців, ЗВО та уряду країни. З цією метою потрібно втілити такий комплекс заходів [3]:

– здійснити глобалізацію та інкорпорацію ЗВО та встановити над ними посилений державний контроль, беручи до уваги Конституцію України;

– докорінно раціонально, доцільно, обережно і обґрунтовано реформувати систему освіти;

– сприяти появі конкуренції між державними та приватними ЗВО;

– повернути державі монопольне право на контроль за діяльністю ЗВО та формування бюджету ЗВО, в якому навчання дітей проводиться за державні кошти за рахунок тих, хто буде навчатися за контрактом.

Список використаних джерел:

1. Архипова С. П. Якість освіти у контексті вимог сучасності / С. П. Архипова // Вісник Черкаського університету : наук. журнал. – 2008. – Вип. 135. – С. 11–14.

2. Буличева Н.А., Пивовар Ю. І. Сучасні правові та організаційні проблеми фінансування вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / Н.А. Буличева, Ю. І. Пивовар – Режим доступу до статті: <http://radnuk.info/statti/255-finpr/3593-2010-01-29-18-50-22.html>.

3. Іноземні студенти в Україні : Український державний центр міжнародної освіти [Електронний ресурс] / Матеріали офіційного сайту Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : <http://studyinukraine.gov.ua/uk/zhittya-v-ukraini/inozemni-studenti-v-ukraini/>.

Хандюк О. В., Хандюк О. І.

(науковий керівник: Ляховець О. О., к.п.н, ст. викладач

кафедри дошкільної освіти),

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Про людину, у якої добре розвинене логічне мислення, говорять, що вона ґрунтовно мислить, чітко розмежовує поняття, оперує конкретними фактами. Ця найцінніша риса виникає та розвивається головним чином при вивченні математики, зокрема, в процесі розв'язування задач. Адже математика це практична логіка, в ній кожне нове положення отримується за допомогою строго обумовлених суджень на основі раніше відомих положень, тобто строго доводиться. Вивчення математики формує не тільки логічне мислення, а й багато інших рис людини: здогадливість, критичність, акуратність у роботі, цілеспрямованість та ін.

Державним стандартом початкової загальної освіти визначено одне з найголовніших завдань школи — підготовка всебічно розвиненої, активної особистості, здатної до здійснення самостійних досліджень і відкриттів. Це означає насамперед навчити всіх без винятку добре читати, писати, сформувавши вміння самостійно працювати з підручником, довідковою літературою.

Практика показує, що навчити всіх на високому рівні неможливо, адже діти відрізняються своєю здатністю до раціонального мислення, особливостями пам'яті, уваги. Дитина, у якої нестійка увага, нерозвинена пам'ять, не зможе виконати навіть деяких традиційних завдань. Про це не прийнято говорити, але це так. Адже учень має не тільки аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, а й мислити, робити висновки, установлювати причинно-наслідкові зв'язки між

фактами, процесами, явищами, узгоджуючи їх із законами логіки. Тому процес формування логічних умінь передбачає проходження певних послідовних етапів. Це пов'язано як із рівнем загальної підготовки дітей, складністю навчального матеріалу, так і з особливостями мислення в певному віці, зокрема в період навчання в початковій школі. У молодшій школі учні прагнуть дізнатися, що із чого виникає і як воно діє. Логічне мислення молодшого школяра формується на основі образного і є вищою стадією розвитку дитячого мислення.

Особливість розвитку логічного мислення полягає в тому, що на кожному віковому етапі створюється ніби певний «поверх», на якому формуються психічні функції, важливі для переходу до наступного етапу. Навички й уміння, набуті в початковій школі, слугують основою для здобуття знань і розвитку здібностей у старшому віці. Найважливішою серед цих навичок є здатність «діяти в умі». Дитині, яка не опанувала прийоми логічного мислення, важче буде даватися навчання — розв'язування задач, виконання вправ вимагатиме великих затрат часу й сил. У результаті може постраждати здоров'я дитини, ослабне, а то й зовсім згасне інтерес до навчання.

Опанувавши логічні операції, дитина стане уважнішою, навчиться мислити чітко, зуміє в потрібний момент сконцентруватися на суті проблеми, переконати інших у своїй правоті. Учитися стане легше, а значить, і процес навчання, і саме шкільне життя будуть приносити радість і задоволення. У результаті застосування прийомів розвитку логічного мислення в молодших школярів формується теоретичне мислення, вони починають засвоювати більш складні наукові поняття, закономірності, поступово опановують такі розумові операції, як аналіз, синтез, узагальнення.

І тут завдання вчителя полягає в тому, щоб у процесі викладання курсу математики організувати цілеспрямовану й систематичну роботу, яка б допомогла учням усвідомлювати і застосовувати закони мислення і такі його форми як поняття, судження, умовиводи.

Для розвитку у дітей логіко-математичного мислення в 1 класі проводяться ігри логіко – математичного напрямку з предметами, з картинками і моделями, словесні. При регулярному проведенні таких дій, вправ на розвиток логічного мислення, при активній участі дітей на уроках, можливо досягти динаміки в рівні логічного мислення.

Ще однією з форм розвитку логічного мислення на уроках математики в початковій школі є використання *задач-загадок*. Учні люблять розв'язувати задачі-загадки. Розв'язування *задач-загадок* — незамінний засіб тренування розуму. Розв'язуючи їх, учневі необхідно пам'ятати від двох до чотирьох попередніх і наступних кроків. Спостереження показують, що необхідно навчити дітей охоплювати поглядом ряд предметів, явищ, подій, усвідомлювати зв'язок між ними. Учні, які повільно думають, важко запам'ятовують, треба заохочувати до розв'язування задач-загадок, задач-усмішок, які виникають із життєвих ситуацій.

Багато вчителів також практикують використання на уроках математики *задач – жартів*. Це цікаві ігрові задачі з математичним змістом. Для їх розв'язання потрібно більше винахідливості, кмітливості, почуття гумору, ніж вміння виконувати обчислювальні дії (тобто певні знання математики), хоча в більшості з них повністю витримана зовнішня форма арифметичних задач: дано умову, є числові дані й запитання. Побудова, зміст, запитання в цих задачах незвичні. Суть задачі, тобто основне, завдяки чому можна здогадатися про розв'язок, дати відповідь, замасковано зовнішніми, другорядними умовами.

В своїй роботі часто використовуємо *задачі-головоломки*. Вони корисні для виховання кмітливості, активізації пізнавальної діяльності учнів. Розв'язуючи їх, діти вчаться критично сприймати умову задачі, ілюструвати її.

Задачі з логічним навантаженням сприяють розвитку творчих здібностей учнів, готують їх до навчання в старших класах, корисні для використання і на уроках, і під час проведення математичних змагань, олімпіад, і для організації диференційованої домашньої роботи школярів.

Роботу над розвитком логічного мислення учнів не можна проводити від випадку до випадку. Для цього потрібно раціонально використовувати кожний етап уроку, кожне завдання чи задачу. Давно вже пора відмовитися від неправильної практики, коли задачу розв'язують тільки для того, щоб дістати правильну відповідь. Задача, навіть на обчислення, повинна стати матеріалом для ознайомлення учнів з поняттям, для розвитку системи міркувань.

Систематичне і цілеспрямоване використання у процесі навчання математики системи вправ із логічним навантаженням впливає не лише на формування логічного мислення, зокрема окремих його компонентів, а й сприяє підвищенню якості навчання.

Список використаних джерел:

1. Баглаєва Н. Розвиток логічних умінь дитини // Дошкільне виховання. – 2000. – № 10. – С. 8 – 11.
2. Білокобильська Н. Розвиток логічного мислення // Початкова освіта. – 2000. – № 41. – С. 3.
3. Готман Е.Г. Задача одна – розв'язки різні. К.: Рад.школа, 1988.
4. Жиденко Н. І. Розвиток логічного мислення учнів початкових класів на позакласних заняттях із математики // Початкове навчання та виховання. – 2004. - № 13. С. 2 – 8.
5. Кисільова – Біла В. Логічна складовка математичної компетентності молодшого школяра // Початкова школа. – 2012.-№ 2. С. 11- 16.
6. Козак Т.П. Урок математики з використанням інноваційних технологій // Початкове навчання та виховання. – 2006. - № 6. С. 12 – 14.
7. Митник О. Математична логіка як навчальний предмет // Початкова школа. –1998. – № 11. – С. 37 – 39.
8. Стеценко І. Логіка світу // Початкова освіта. – 2001. – № 35. – С. 4 – 5.
9. Сухарєва Л. С. Сучасний урок у початковій школі. Нестандартні уроки математики у 1 – 4 класах. – Х.: Основа, 2005. – 192 с.

Ягоденко О. Л.

магістрант, спеціальність «Менеджмент»,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

ЦІННОСТІ ТА ТРАДИЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Нині в світі відбувається докорінна зміна підходів до освіти та соціокультурної політики загалом. Така обставина викликана переорієнтацією суспільства на якісний розвиток людини та її якісних етичних ознак (особистісних, культурних). Внаслідок змін у людській свідомості, у ставленні суспільства до освітньої сфери почала з'являтися нова, спрямована на особистість і гуманістично-орієнтована парадигма освіти, основа якої – це підтримка дитини в її саморозвитку, зосередження уваги на особистості.

Структура освіти в ЄС втілює територіальні та статистичні особливості поступального розвитку національної системи освіти кожної країни Союзу, важливими складовими якої визнаються динамічність та інтернаціональність. Розвиток системи вищої освіти в європейських країнах реалізуються під впливом тих технологічних, економічних і соціальних перетворень, які відбуваються у світовому освітньому просторі. Однією з провідних сучасних тенденцій професійної освіти європейського простору є інтеграція, сутність якої полягає у загальному сприянні поширенню соціально-економічного прогресу, зміцненню взаєморозуміння між народами шляхом поглиблення співпраці у сфері освіти, поліпшення її якості. Зокрема у Болонській декларації (1999) мотивація процесу створення інтегрованого освітнього простору формулюється як необхідність зміцнення інтелектуального, культурного, соціального, наукового і технологічного вимірів європейської спільноти, а також розвитку європейського громадянства, стабільного й демократичного суспільства [1].

Уряди країн Європи зазвичай не шкодують зусиль для вдосконалення системи вищої освіти, створення сприятливих умов для саморозвитку особистості на шляху до

досягнення успіхів у професійній діяльності. У зв'язку з цим, найбільш цікавим і перспективним процесом у сфері вищої освіти в останні роки був Болонський процес, до якого інтегрувалась і система вищої освіти України.

Створюючи європейський простір вищої освіти, професура, вчені, політики визначили основну мету та критерії відповідності освіти нормам сучасності, що отримали міжнародне визнання. Вони охоплюють якість, рівень довіри, сумісність, мобільність, порівняння кваліфікацій, рівнів освіти та її привабливості. Головною умовою відповідності, мобільності, сумісності та привабливості в європейському просторі вищої освіти є її якість [2]. Забезпечення якості освіти є наднаціональною проблемою, вирішення якої реалізується на основі взаємоповаги та довіри представників освітньої та наукової спільноти. Провідним принципом організації європейської вищої освіти, що виділяються Асоціацією європейських університетів, є розвиток культури якості та дослідницької роботи майбутніх фахівців із метою не лише здобути освіту, а й навчитись під час її здобуття певним дослідницьким методам, отримати навички критичного мислення. Забезпечення якісної освіти на всіх етапах і рівнях, оцінювання результативності й управління якістю є одним з основних завдань сьогодення, яке має не лише науковий і педагогічний контекст, а й соціальну, управлінську та політичну значущість.

Особливостями вищої освіти в Європейських країнах є: швидке зростання контингенту студентів; зміна мети вищої освіти (на сучасному етапі вищі навчальні заклади готують не соціальну еліту, а фахівців інтелектуальної праці); структурна перебудова системи вищої освіти (запровадження триступеневої освіти, де кожен ступінь є відносно самостійним); глобалізація, інтернаціоналізація та фундаменталізація вищої освіти; відродження класичної університетської освіти; розвиток наукового потенціалу; індивідуалізація навчання; впровадження корпоративних програм (навчання у вищій школі поєднується з роботою у фірмах чи компаніях); широке залучення молоді до актуальних проблем науки; вдосконалення якості вищої освіти; модернізація технологій навчання; інтенсифікація навчального процесу. Приділяється також увага демократизації і гуманізації освіти,

культурознавчій соціологізації, екологізації змісту навчання та міждисциплінарній інтеграції. Сутність новітніх європейських пропозицій полягає у тому, що людині потрібно створювати умови для повноцінного розвитку та всебічної діяльності впродовж життя на різних етапах її особистісно-професійного становлення, починаючи від вибору напрямку професійної діяльності і до постпрофесійного етапу життя [3, 4].

Таким чином, освіта в європейських країнах розглядається як спосіб опанування ефективними засобами здобуття інформації і набуття навичок самоосвіти. Вона має за мету сформувати людину, яка буде здатна ставити питання і самостійно знаходити відповіді на них, висувати гіпотези, робити узагальнення та висновки, володіти технологіями самореалізації та самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу : документи і матеріали 2003 – 2004.
2. Конференція міністрів вищої освіти Європи «Утворення європейського простору вищої освіти» / Болонський процес: документи / [укладачі З. І. Тимошенко, А. М. Грехов, Ю. О. Гапон, Ю. І. Палеха]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 246 с.
3. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : монографія / за ред. Василя Кременя. Тадеуша Левовицького. Віктора Огнев'юка. Світлани Сисоєвої. – К. : ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 460 с.
4. Мартиненко С. Європейський простір вищої освіти: тенденції розвитку та пріоритети [Електронний ресурс] / С. Мартиненко. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ocvit_2013_2_22.pdf.

Яременко І. О.

(науковий керівник: к.пед.н., доцент Леценко І. Т.)

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ

Проблема формування національної свідомості кожної дитячої особистості нині набуває особливої значущості. Сьогодні існує розуміння того, що виховати свідомого громадянина й патріота означає сформувати в дитини комплекс певних знань і умінь, особистісних якостей і рис характеру.

Зокрема, йдеться про повагу до батьків, свого родоводу, традицій та історії рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього як його представника, спадкоємця і наступника; працьовитість; високу художньо-естетичну культуру тощо; патріотичну самосвідомість та громадянську відповідальність, готовність працювати для розквіту Батьківщини, захищати її; повагу до Конституції, законів Української держави; досконале знання державної мови. Засвоєння патріотичних цінностей і норм є тривалим процесом. Вони не закладені у генах, це не природна якість, а соціальна, і тому не успадковується, а формується цілеспрямовано, системно, із використанням певних принципів та методів роботи з молодим поколінням [1, с. 430].

Національне виховання є однією з важливих складових проблеми виховання особистості. Ця проблема дуже багатогранна. У її розв'язання зробили внесок представники різних наук. Так, багато питань теорії і практики гуманістичного та національного виховання молоді знайшли розгляд у працях Я. Гогешвілі, М.Є. Евсев'єва, Я.А. Каменського, К. Насиров, К.Д. Ушинського. У соціально-філософському та історичному плані проблема національного виховання, її місце і

роль в теорії та практиці національних відносин, отримала методологічно-теоретичне обґрунтування та розробку в колективних працях і монографіях Р. Г. Абдулатіпова, Ф. С. Бабейко, Л. М. Дробіжева, І. І. Серової, які висвітлюють різні теоретичні і соціологічні аспекти цієї проблеми, розглядають спектр по формуванню національного і міжнаціонального свідомості, переконання і поведінки, щодо вдосконалення методів і форм.

Одним із перших, хто теоретично обґрунтував народне виховання, був Я. А. Коменський. У своїх працях він звертався до побуту, культури народу та його традицій виховання. В основі його принципів та ідеалів лежать народні педагогічні погляди [4, с. 9 – 14].

Родинне виховання спрямоване на виховання любові до батьків, чемного ставлення до старших у сім'ї, вчителів, ветеранів, пошану до пращурів, до героїв Батьківщини, знання місць знаходження могил та пам'ятників, догляд за ними; знання переказів, легенд, повір'їв, народних пісень, знайомство з народним мистецтвом; пошана до народних і релігійних традицій, звичаїв, національних і родинних свят та дотримання них [2, с. 42–46].

Таким чином, можна зробити висновок, що національне виховання - це суспільна категорія, яка формує ставлення людини до себе, до свого народу й Батьківщини. Це ставлення виявляється у відповідних почуттях, переконаннях, ідеях. Лише переймаючись інтересами, прагненнями, потребами, ідеалами свого народу, усвідомлюючи свою національну неповторність і самобутність, людина стає зрілою, громадською свідомою особистістю, справжнім патріотом, діяльним творцем своєї долі та долі Батьківщини.

Національне виховання має бути стрижнем усієї навчально-виховної роботи, оскільки ми повинні виховати особистість, яка має почуття гордості за свою державу, сумлінно виконує громадські обов'язки, усвідомлює соціальні проблеми Батьківщини та українського народу, любить рідних та близьких людей. Без цього людина не має обличчя, вона втрачає себе.

Список використаних джерел:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко.- 2-ге вид., випр. - Київ.: Світич, 2008. - 430 с.
2. Вишневський О. Орієнтири національного виховання //Рідна школа. – 1998. – № 6. – С. 42–46.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: В 2 т.– Київ.: Оберіг, 1991. – Т.2. – 435 с.
4. Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави: студії виховання // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 9–14.